

Bichon Frisé rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma vuosille 2019–2023

Bichon Frisé ry:n vuosikokous hyväksynyt 11.2.2018

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 27.8.2018

Sisällys

1. YHTEENVETO.....	3
2. RODUN TAUSTA.....	5
2.1. Historia	5
2.2. Historia Suomessa	6
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	7
3.1. Jalostustoimikunnan rakenne	7
4. RODUN NYKYTILANNE	8
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	8
4.1.1. Populaation rakenne ja sukusiitos	9
4.1.2. Jalostuspohja.....	11
4.1.3. Rodun populaatiot muissa maissa	16
4.1.4. Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	16
4.2. Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	18
4.2.1. Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodunkäyttötarkoituksesta	18
4.2.2. Jakautuminen näyttely-, käyttö- ja muihin linjoihin	18
4.2.3. PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus.....	18
4.2.4. Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	18
4.2.5. Käyttö- ja koeominaisuudet	19
4.2.6. Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	20
4.2.7. Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista.....	21
4.3. Terveys ja lisääntyminen	21
4.3.1. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	21
4.3.2. Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet	28
4.3.3. Yleisimpien sairauksien haitat.....	30

4.3.4.	Sairauksien merkitys jalostukseen käytettäessä.....	33
4.3.5.	Muissa maissa ja kirjallisuudessa kuvatut sairaudet	34
4.3.6.	Yleisimmät kuolinsyyt	36
4.3.7.	Lisääntyminen	37
4.3.8.	Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	37
4.3.9.	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	37
4.4.	Ulkomuoto.....	37
4.4.1.	Rotumääritelmä	37
4.4.2.	Näyttelyt ja jalostustarkastukset	39
4.4.3.	Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	40
4.4.4.	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista.....	40
5.	YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	41
5.1.	Käytetyimpien jalostuskoirien taso	41
5.2.	Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	42
6.	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	44
6.1.	Jalostuksen tavoitteet	44
6.2.	Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille.....	46
6.3.	Rotujärjestön toimenpiteet.....	47
6.4.	Uhat ja mahdollisuudet	48
6.4.1.	Varautuminen ongelmiin	51
6.5.	Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta.....	52
	LÄHTEET	54
	LIITTEET	55

1. YHTEENVETO

Bichon frisé on noussut viime vuosina muiden vastaavantyyppisten rotujen tavoin Suomessa erittäin suosituksi seurakoiraksi. Rodun ulkomuodollinen taso on maassamme kansainvälisestikin vertaillen korkea, mutta tutkimuksiin perustuvaa tietoa bichon frisén luonteesta ja terveydentilasta on ollut rodun harrastajien käytettävissä varsin vähän.

Suomen Kennelliiton jalostustietokanta antaa jonkin verran apua rodun tutkimustulosten seurantaan ja populaation analysoimiseen esimerkiksi sukusiitosprosenttien ja urostillastojen osalta. Tältä osin vaikuttaisi, että bichon frisé on rotuna toistaiseksi melko vakaalla pohjalla. On kuitenkin huomattava, että läheskään kaikki terveydelliset tutkimustulokset eivät näy jalostustietokannassa. Kennelliiton jalostustietokannan antama kuva rodun populaation tilasta on myös liian optimistinen, sillä käytettävissä oleva ohjelma ei ota huomioon jalostuskoirien keskinäisiä sukulaisuussuhteita.

Rotujärjestö toteutti vuonna 2007 ja 2017 terveystutkimuksen, joka suunnattiin erikseen sekä kasvattajille että yksittäisten koirien omistajille. Terveystutkimuksen tuloksia tarkastellaan tässä tavoiteohjelmassa lähemmin tuonnempana, mutta yleisesti voidaan todeta sekä omistajien että kasvattajien olevan pääsääntöisesti tyytyväisiä rodun terveydentilaan ja koiriensa luonteisiin.

Valtaosa bichon frisé -kasvattajista kuuluu Bichon Frisé ry:hyn ja on allekirjoittamalla rotujärjestön sitoumuskasvattajasopimuksen sitoutunut noudattamaan rodunjalostuksen tavoiteohjelmaa jalostusvalinnoissaan. Rodun suuren kysynnän vuoksi myös kaupallisesti toimivia kasvattajia ja tuontipentujen välittäjiä on alkanut valitettavasti etsiä tämänkin rodun pariin. Tämänkaltaisen kahtiajakautuminen on alkanut jakaa rodun kantaa Suomessa näyttely- ja niin sanottuihin kotikoiralinjaisiin koiriin, jotka saattavat rakenteellisesti erota huikeastikin toisistaan. Voidaan todeta, että aivan viime aikoina kysyntä on jonkin verran hiljentynyt, mikä suurella todennäköisyydellä karsii osaa kaupallisista intresseistä kiinnostuneita kasvattajia, mikä parantanee rodun yhtenäisyyttä tulevaisuudessa. Vaikkakaan suurin osa rodun yksilöistä ei koskaan käy koiranäyttelyissä, minkä vuoksi todellista tasoa on mahdoton määritellä, voidaan todeta, että viimeisen 10 vuoden aikana kaikissa Euroopan alueella järjestetyissä FCI:n arvonnäyttelyissä on aina ollut suomalaisia bichon friséitä voitokkaimpien koirien joukossa. Suomalaisia bichon friséitä myös viedään vuosittain ulkomaille, Pohjoismaiden ja manner-Euroopan lisäksi myös niin sanottuihin suuriin kennelmaihin, kuten Englantiin, Yhdysvaltoihin sekä Australiaan, missä ne kilpailevat menestyksekkäästi näyttelyissä sekä ovat haluttuja jalostuskoiria. Rodun vaativan turkinhoidon vuoksi näyttelyissä käyvät pääasiassa kasvattajien sekä rodusta erittäin kiinnostuneiden harrastajien koirat, kotikoirille näyttelyihin osallistuminen on usein liian työlästä esimerkiksi trimmausten vuoksi.

Rotujärjestön pääasiallisiksi haasteiksi tällä hetkellä näyttäisivät nousevan systemaattisen tiedon kerääminen ja jakaminen koskien rodun terveydentilaa ja luonnetta, omistajien ja kasvattajien

motivoiminen jatkuvaan rodun tilanteen seurantaan ja avoimeen tiedonkulkuun, rodun geenipohjan laajentaminen sekä bichon frisén hankkimista harkitsevien henkilöiden informoiminen siitä, minkälainen pentu kannattaa ostaa ja minkälaiselta kasvattajalta.

Viimeisen viiden vuoden aikana rodun jalostuspohja on laajentunut jonkin verran. Tuontikoirien määrä on yleisesti selvästi laskenut, mutta rodun geenipoolille hyödyllisten jalostuskriteerit täyttävien tuontikoirien määrä on jonkin verran kasvussa.

Viimeisen viiden vuoden aikana tutkittujen koirien kaihitapaukset ovat vähentyneet. Koirien koko on vakiintunut ja ulkomuoto on pysynyt vähintään samalla korkealla tasolla.

2. RODUN TAUSTA

2.1. Historia

Bichon frisé polveutuu **barbet**-rodusta. Barbet on hyvin vanha metsästykseen käytetty vesispanieli. Aikojen kuluessa rodusta kehittyi pienempi muoto, josta käytettiin nimeä **barbichon** (pieni barbet, tämä nimi lyheni myöhemmin muotoon bichon). Bichonien ryhmään luetaan kuuluvaksi myös bichon maltese (maltankoiria), bichon havanese (havannankoiria), bichon bolognese (bolognankoiria), löwchen (pieni leijonankoiria) ja coton de tulear. Myös kääpiöwillakoiran katsotaan polveutuvan vesispanieleista.

Ennen 1300-lukua pieniä valkoisia koiria löytyi lähes kaikista Välimeren maista. Vähitellen nämä rodut alkoivat erottua toisistaan kehittyen eri alueilla hieman erilaisiksi. Nykyisin **bichon**

frisénä tuntemamme rotu tunnettiin tuohon aikaan nimellä bichon teneriffe (teneriffankoiria).

Renessanssin aikana nämä pienet koirat saivat suuren suosion aateliston ja varakkaiden porvarisrouvien lemmikkeinä. Aateliston aseman heikentyessä Ranskan vallankumouksen aikana bichonit selvisivät uhkaavalta sukupuuttoon kuolemiselta tulemalla suosituiksi esiintyviksi kiertävissä sirkuksissa. Suurimmillaan bichonin suosio oli Ranskassa vuosien 1547 - 1589 välillä Henrik III hallitsijakaudella: koiria puuteroitiin, hajustettiin ja niiden turkkia käherrettiin ja leikattiin.

On myös väitetty, että rodun nimi voi tulla sanasta "bichonner", kähertää. Tosin eräs Belgian bichon frisé -yhdistyksen jäsen on väittänyt, että bichon frisé -rotu on ollut olemassa jo ennen kuin sana "bichonner" tunnettiin ja että tämä sana on tullut ranskan kieleen rodun suosion myötä. Espanjassa rodun suosio oli suuri 1700-luvulla, jolloin Goya maalasi kuuluisat teoksensa, joissa useissa esiintyy bichonin kaltainen koira.

Ensimmäisen maailmansodan aikana rotua uhkasi jälleen kuoleminen sukupuuttoon. Onneksi ranskalaiset ja belgialaiset rodun ystävät ryhtyivät keräämään jäljellä olevia rodun edustajia ja jalostamaan rotua edelleen. Maaliskuun 15. päivänä 1933 Societe Centrale Canine de France hyväksyi rotumääritelmän bichon teneriffelle. Koska tämä nimi viittasi enemmän Espanjaan kuin Ranskaan tai Belgiaan, jossa rotu oli tullut hyvin suosituksi, rodulle haluttiin antaa kuvaavampi nimi **Bichon à poil frise** (pieni kiharakarvainen koira). Tämä nimi hyväksyttiin 1934.

Ensimmäiset bichon frisét tulivat USA:han 1956 ranskalaisen Picaultin perheen muuttaessa sinne, seuraavana vuonna rekisteröitiin myös yksi bichon frisé Englannissa. Rodun uusi tuleminen alkoi vasta vuonna 1969, kun USA:ssa Frank Sabella antoi trimmausnäytöksen bichon frisé -yhdistyksen erikoisnäyttelyn yhteydessä. Ensimmäinen bichon frisé nähtiin näyttelyssä Englannissa 1973 ja seuraavana vuonna syntyi ensimmäinen pentue siellä. Japaniin tuli ensimmäinen bichon frisé vuonna 1970, Ruotsiin 1976, Norjaan 1977 ja Tanskaan 1978.

2.2. Historia Suomessa

Suomalainen Marjatta Heinonen oli nähnyt näitä koiria käydessään katsomassa koiranäyttelyitä. Vuonna 1977 hän toi ensimmäisen bichon frisé -uroksen Suomeen, koiran nimi oli Beaupres Chico. Koiran omisti Pirjo Antikainen-Heinonen. Seuraavana vuonna Marjatta Heinonen toi Suomeen lisäksi nartun, Beau Monde The Ripple Of Leanderin (tämä koira tuli Englannista mutta oli kasvatettu USA:ssa Richard Beauchampin kuuluisassa Beau Monde -kennelissä), ja myös toisen uroksen, Leander Snow Lordin. Seuraavina vuosina Marjatta Heinosen Tiny Doll's -kennel kasvatti useita pentueita, mutta lähes kaikki koirat polveutuivat näistä kolmesta ensimmäisestä tuonnista ja hänen hieman myöhemmin tuomastaan uroksesta Leander Snow Demon. 1980-luvun alkupuolella astutettiin joitakin narttuja Ruotsissa ja Norjassa sekä tuotiin joitakin koiria Englannista ja Ruotsista.

Leeward's-kennel aloitti bichon friséiden kasvattamisen 1984. Leeward's-koirat eivät pohjaudu entuudestaan Suomessa olleisiin linjoihin, vaan kennel toi kaikki kantakoiransa Englannista, Australiasta, USA:sta ja Ruotsista. Tämän jälkeen myös muutamat muut kasvattajat alkoivat tuoda koiria Suomeen, ja tällä hetkellä uusia koiria tuodaan vuosittain eri kasvattajien toimesta.

Suomen Kennelliitto myönsi Leeward's-kennelille rodun ensimmäisen Vuolasvirta-palkinnon 1990, jatkossa Vuolasvirta-palkinnon ovat saaneet myös Crystal, Diamella, Evivas, Jitterbop, Maclaren's, lisdogs, Ladykiller's, Sempre Libera, Fine Design, Sugerin, Sormusten, Wyomaers, Charmandelan, Whitemoonwalker, Keymaker's, Minartan, White Pixy's ja Whoopdiel -kennelit.

Rodun taso Suomessa on noussut erittäin nopeasti. Suomesta bichoneita on viety melkeinpä joka puolelle maailmaa, muun muassa Ruotsiin, Norjaan, Tanskaan, Hollantiin, Italiaan, Espanjaan, Yhdysvaltoihin, Kanadaan, Kiinaan, Australiaan, Saksaan, Tsekkiiin, Latviaan, Venäjälle, Brasiliaan, Englantiin, Irlantiin ja Thaimaahan.

Rodun suosio Suomessa nousi valtavasti 2010-luvulla mutta on viime vuosina hieman laskenut 500 - 600 pennusta reiluun 400 rekisteröityyn pentuun vuodessa. Näistä koirista nähdään näyttelyissä murto-osa johtuen todennäköisesti siitä, että näyttelyharrastus asettaa rodun turkinhoidolle korkeat tasovaatimukset. Pääasiallinen rodun käyttötarkoitus on seurakoira, joskin bichon friséiden kanssa harrastetaan myös aktiivisesti esimerkiksi agilitya ja jonkin verran tottelevaisuuskokeita.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Bichon Frisé ry on perustettu 12.10.1980 Suomen Seura- ja Kääpiökoirayhdistyksen alajaostoksi. Yhdistys rekisteröitiin virallisesti 5.6.1986. Bichon Frisé ry:stä tuli Suomen Kennelliiton valtuuston päätöksellä rotujärjestö 21.11.1992.

Viidessä vuodessa jäsenmäärä kohosi alun noin 35:stä 157:ään, ja vuoden 1992 loppuun mennessä rotujärjestön jäsenmäärä oli jo 600. Vuoden 1995 lopussa yhdistyksen jäsenmäärä oli 834.

Loppuvuodesta 2017 Bichon Frisé ry:llä oli jäseniä kaikkiaan 1015. Rotujärjestön toiminta kattaa koko maan ja noin 80 prosenttia kasvattajista on yhdistyksen jäseniä.

3.1. Jalostustoimikunnan rakenne

Yhdistyksen hallitus nimeää yhdistyksen jäsenistä jalostustoimikunnan. Vähintään yhden jalostustoimikunnan jäsenen on täytynyt suorittaa SKL:n jalostusneuvojan peruskurssi hyväksytysti tai muuten omata vastaava pätevyys. Jalostustoimikunta muodostuu 4 - 6 jäsenestä. Toimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja sihteerin.

Rotujärjestön jalostusneuvonnan tehtävänä on muun muassa kasvattajien neuvonta ja yhdistelmien suosittelu sekä rotua koskevan tarpeellisen tiedon kerääminen ja edelleen tiedottaminen. Erilaisten terveystestien ja luonnekyselyiden käytännön toteuttaminen sekä tuloksien julkistaminen avoimesti kaikkia rodun harrastajia palvelevalla tavalla kuuluu myös jalostustoimikunnalle. Bichon frisé -kasvattajien näyttelyaktiivisuus on erityisen korkea, joten jalostustarkastusten tarve on nähty aiemmin vähäisenä, mutta tarkastuksia järjestetään tarpeen vaatiessa.

Tällä hetkellä jalostustoimikunnassa on kuusi jäsentä, joista kolme on suorittanut jalostusneuvojan perus- ja jatkokurssin. Lisäksi jalostustoimikunnassa on yksi rotua arvosteleva ulkomuototuomarijäsen. Jalostustoimikunta nojautuu jalostuksen tavoiteohjelmaan jalostussuosituksia laadittaessa.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Vuonna 2016 bichon frisé oli rekisteröintimäärien perusteella (418 kpl) 26. suosituin rotu Suomessa. Tuontikoiria oli kyseisenä vuonna seitsemän kaikista rekisteröinneistä. Vuonna 2017 pentueita oli 104 ja pentuja 432. Määrä on laskenut hiljalleen viimeisen neljän vuoden aikana. Lisäksi tuontikoiria 2017 rekisteröitiin kahdeksan. Viimeisen kolmen vuoden aikana tuontien määrä pysynyt lähes ennallaan.

Tuontikoirien määrä on ollut pitkällä aikavälillä ollut selvässä laskussa, mikä selittyy sillä, että myös pentujen kysyntä on vähentynyt. Tämä on osaltaan johtanut siihen, ettei rodun pariin muutama vuosi sitten etsittyneillä kaupallisesti toimivilla pentutrokareilla, jotka välittävät Itä-Euroopan maista kokonaisia pentueita, ole ollut pennuistaan niin paljon kysyntää kuin aiemmin. Vuonna 2007 rekisteröidyistä tuontikoirista (42) tällaisia oli 36, kun taas vuonna 2016 ja 2017 vain muutama. Siltikin näitä tuonteja on Suomen koirakannassa varmasti luultua enemmän, sillä valtaosa menee täysin lemmikeiksi eikä kaikkia koskaan rekisteröidä Suomen Kennelliitossa.

Kokonaisuudessaan vähentynyt rekisteröintien määrä varmasti yhtenäistää rodun ulkomuodollista tasoa, mutta tulevaisuudessa selviää, mikä on tämän vaikutus rodun populaatorakenteelle ja monimuotoisuudelle. Perinnöllinen monimuotoisuus on elinehto jokaiselle rodulle, niin ihmisille kuin eläimille.

MMT Katariina Mäki kirjoittaa monimuotoisuudesta ja jalostuspohjasta artikkelissaan "Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja" (www.kennelliitto.fi/jalostusjakasvatus/artikkelit 14.12.2011) seuraavaa:

"Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä

geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole.

lhannetilanteessa jalostukseen käytetään puolet syntyvistä koirista, tai pentuekoko huomioiden se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku 2 rodun keskimääräisellä pentuekoolla. Jos rodun pentuekoko on vaikkapa 5, jalostukseen tulisi käyttää 40 % rodun koirista.

Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % ja suurilukuisissa 2-3 % suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana keskimäärin 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Yhdessäkään rodussa ei yhdellä yksilöllä saisi olla enempää kuin 100 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin."

4.1.1. Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko 1 Vuositolasto rekisteröinneistä.

Vuositolasto - rekisteröinnit											
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Pennut (kotimaiset)	427	485	505	528	533	561	553	668	726	710	628
Tuonnit	8	9	7	14	12	19	19	32	38	53	40
Rekisteröinnit yht.	435	494	512	542	545	580	572	700	764	763	668
Pentueet	103	119	120	123	132	141	137	158	176	169	157
Pentuekoko	4,1	4,1	4,2	4,3	4	4	4	4,2	4,1	4,2	4
Kasvattajat	60	68	70	78	72	88	77	91	98	112	96
jalostukseen käytetyt eri urokset											
- kaikki	62	61	60	70	76	78	69	90	80	85	80
- kotimaiset	50	48	45	51	54	58	51	67	65	75	68
- tuonnit	10	11	12	13	18	16	14	18	13	9	10
- ulkomaiset	2	2	3	6	4	4	4	5	2	1	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 9 kk	3 v 5 kk	3 v 11 kk	4 v	3 v 9 kk	3 v 7 kk	3 v 3 kk	3 v 4 kk	3 v 1 kk	2 v 10 kk	3 v 7 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut											
- kaikki	103	114	116	119	129	137	133	153	173	166	156
- kotimaiset	96	105	106	104	115	123	115	137	156	152	147
- tuonnit	7	9	10	15	14	14	18	16	17	14	9
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 8 kk	3 v 6 kk	3 v 6 kk	3 v 8 kk	3 v 4 kk	3 v 9 kk	3 v 6 kk	3 v 4 kk	3 v 4 kk	3 v 3 kk	3 v 5 kk
Isoisät	96	98	112	111	113	112	109	137	133	139	128
Isoäidit	132	134	139	156	162	162	163	184	185	183	177
Sukusiitosprosentti	1,65 %	2,22 %	1,60 %	1,69 %	2,10 %	1,66 %	2,40 %	2,52 %	2,72 %	3,21 %	3,09 %

MMT Katariina Mäki kirjoittaa artikkelissaan ”Sukusiitos”

([www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/sukusiitos 14.12.2011](http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/sukusiitos_14.12.2011)) seuraavaa:

"Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen.

Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitettykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on

laskettu tismalleen saman taustainfon perusteella. Jalostuksessa suositellaan neljänviiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.”

4.1.2. Jalostuspohja

Taulukko 2 Jalostuspohja per sukupolvi.

Vuosi 2017 - Jalostuspohja											
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Per vuosi											
- pentueet	103	119	120	123	132	141	137	158	176	169	157
- jalostukseen käytetyt eri urokset	62	61	60	70	76	78	69	90	80	85	80
- jalostukseen käytetyt eri nartut	103	114	116	119	129	137	133	153	173	166	156
- isät/emät	0,6	0,54	0,52	0,59	0,59	0,57	0,52	0,59	0,46	0,51	0,51
- tehollinen populaatio	113 (55%)	118 (50%)	118 (49%)	129 (52%)	140 (53%)	146 (52%)	135 (49%)	165 (52%)	166 (47%)	168 (50%)	158 (50%)
- uroksista käytetty jalostukseen	1 %	1 %	4 %	9 %	8 %	9 %	5 %	6 %	10 %	10 %	9 %
- nartuista käytetty jalostukseen	1 %	2 %	9 %	19 %	21 %	23 %	21 %	24 %	21 %	22 %	23 %
Per sukupolvi (4 vuotta)											
- pentueet	465	494	516	533	568	612	640	660	654	628	600
- jalostukseen käytetyt eri urokset	156	167	177	185	206	198	193	202	204	213	195
- jalostukseen käytetyt eri nartut	315	332	360	372	400	401	418	433	430	417	380
- isät/emät	0,5	0,5	0,49	0,5	0,52	0,49	0,46	0,47	0,47	0,51	0,51
- tehollinen populaatio	313 (34%)	333 (34%)	357 (35%)	371 (35%)	406 (36%)	398 (33%)	401 (31%)	418 (32%)	419 (32%)	421 (34%)	385 (32%)
- uroksista käytetty jalostukseen	4 %	6 %	8 %	8 %	7 %	8 %	8 %	9 %	10 %	11 %	11 %
- nartuista käytetty jalostukseen	8 %	13 %	18 %	21 %	22 %	22 %	22 %	23 %	23 %	24 %	25 %

MMT Katariina Mäki kirjoittaa artikkelissaan ”Tehollinen populaatiokoko”

(<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/tehollinen-populaatiokoko>, 31.10.2013, päivitetty 14.1.2016) seuraavaa:

"Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Rodun monimuotoisuutta voidaan arvioida myös molekyyligeneettisesti, esimerkiksi immuunijärjestelmää säätelevien DLA-haplotyyppien lukumäärän ja heterotsygotian perusteella.

Tehollinen koko kertoo kuinka monen yksilön geeniversioita tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun perinnöllinen vaihtelu koostuu 50 eri koiran geeniversioista. Mitä pienempi tehollinen koko, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa, ja sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Tehollinen koko arvioidaan aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla neljä ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enimmillään neljä kertaa jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä. Paras tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen. Jos aineisto ei ole sukupuiltaan tarpeeksi täydellinen, voidaan käyttää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentaa, joka on käytössä myös Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä. Tämä antaa kuitenkin tehollisesta koosta suuren yliarvion, koska siinä oletetaan, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät.

Jos sukusiitosasteen kasvunopeuteen perustuva tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geeniversioita niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä niitä kertaalleen jalostukseen. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme "uutta verta". Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan."

Taulukko 3 Viimeisen 15 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta.

Jalostusurokset		Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Uros	Pentueita	Pentuja	% osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	APRICOT	29	134	1,46 %	1 %	45	217	29	134
2	ORLANDO CHARNETT	29	121	1,32 %	3 %	42	186	29	121
3	LEEWARD'S ME MYSELF AND I	24	111	1,21 %	4 %	59	236	24	111
4	PARAY'S COLD PLAY	27	110	1,20 %	5 %	37	134	27	110
5	LEEWARD'S EGO LIKE HAIRDO	24	104	1,13 %	6 %	24	102	24	104
6	LADYKILLER'S MIGHTY FABULOUS	24	102	1,11 %	7 %	23	86	24	102
7	CASPIAN QUEENPORK	27	102	1,11 %	9 %	6	21	27	102
8	PARO	18	98	1,07 %	10 %	1	4	19	100
9	LEEWARD'S DREAM BEAR	23	94	1,02 %	11 %	5	21	23	94
10	AMON RA LESTA PLUS	23	91	0,99 %	12 %	11	41	23	91
11	OMAR	19	87	0,95 %	13 %	8	26	19	87
12	JITTERBOP AFTER ME PLEASE	21	86	0,94 %	14 %	85	307	28	109
13	BODACIOUS ARCH ENEMY	19	81	0,88 %	14 %	70	275	19	81
14	LADYKILLER'S SUPERNATURAL	19	79	0,86 %	15 %	25	112	19	79
15	JITTERBOP BLOODY NIGHTMARE	18	72	0,78 %	16 %	23	94	18	72

Eniten jalostukseen käytettyjen urosten syntymävuodet:

- APRICOT 2001
- ORLANDO CHARNETT 2005
- LEEWARD'S ME MYSELF AND I 2005
- PARAY'S COLD PLAY 2005
- LEEWARD'S EGO LIKE HAIRDO 2008
- LADYKILLER'S MIGHTY FABULOUS 2004
- CASPIAN QUEENPORK 2009
- PARO 2009
- LEEWARDS DREAM BEAR 2012
- AMON RA LESTA PLUS 2007
- OMAR 2003
- JITTERBOP AFTER ME PLEASE 1998
- BODACIOUS ARCH ENEMY 2007
- LADYKILLER'S SUPERNATURAL 2009
- JITTERBOP BLOODY NIGHTMARE 2009

Bichon frisé -rodussa keskimääräinen pentuekoko (noin neljä pentua) ja rekisteröintimäärät ovat sen suuruisia, että runsaastikaan jalostukseen käytetty narttu ei pysty tuottamaan matadorimaisesti jälkeläisiä. Siksi urosten osuus rodun monimuotoisuudesta ja jatkuvuudesta on väistämättä merkittävämpi kuin yksittäisten narttujen.

Prosenttiosuus-sarake kaaviossa kertoo kyseisen uroksen jälkeläismäärän prosentuaalisen osuuden koko rodun rekisteröinneistä tarkasteltuna ajanjaksona. Kumulatiivinen prosentti kertoo, kuinka paljon koko rodun rekisteröinneistä yhteensä on näiden eniten käytettyjen jalostusuroksien jälkeläisiä kyseisenä aikana.

Edellä olevan taulukon valossa näyttäisi siltä, että rodussa ei viime vuosina ole ollut sellaisia jalostusuroksia, jotka olisivat ylittäneet liikakäytön rajana pidetyn viisi prosenttia rekisteröinneistä kyseistä sukupolvea kohden. Rodun tilanne ei kuitenkaan ole todellisuudessa tämän asian suhteen aivan näin hyvä, sillä useampi kuin yksi näistä käytetyimmistä uroksista on viime vuosina ylittänyt jälkeläismäärällään toistuvasti viiden prosentin rajan laskettuna vuotuisia rekisteröintejä kohden.

Tarkasteltaessa vanhempia rekisteröintitilastoja 1980-luvun lopulta aina 2000-luvun alkupuoliskolle asti voidaan havaita, että käytetyimmillä jalostusuroksilla on tuolloin säännönmukaisesti ollut liian suuria jälkeläismääriä suhteessa rodun rekisteröintimääriin. Kyseisellä asialla on vahvasti käytännön merkitystä tämän päivän populaation kannalta, sillä monet nykyisistä jalostuskoirista polveutuvat näistä uroksista tai niiden sisaruksista.

Arvioitaessa aiemmin rodussa esiintyneen matadorijalostuksen vaikutuksia on todettava, että tietyn uroksen laajan jalostuskäytön vaikutukset ovat merkittävimpiä populaation geenipoolin kannalta silloin, kun sen jälkeläisiäkin käytetään jalostukseen. Bichon Frisé ry on hyväksynyt vuosikokouksessaan 2011 PEVISA-ohjelman, joka rajoittaa yhden uroksen elinikäisen jälkeläismäärän sataan pentuun. Ennen säännön voimaantuloa sadan pennun rajan olivat jo ylittäneet Leeward's Chic Slicker, Apricot, Orlando Charnet, Leeward's Me Myself and I, Paray's Cold Play, Jitterbop After Me Please, Leeward's Ego Like Hairdo, MacLaren's Johnny Herbert, Aaponkujan Jori, Leeward's All That Jazz, Lardella's Belmondo ja Sulyka Boomerang.

Taulukko 4 Viimeisen 15 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua.

Jalostusnartut		Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
	Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	PALOMA BLANCO DIAMOND QUEN	6	32	0,35 %	29	130	6	32
2	ALEKSANDRIAN DREAM GIRL	5	30	0,33 %	12	62	5	30
3	JITTERBOP MOON CAT	5	30	0,33 %	16	75	5	30
4	LEEWARD'S BEAT O'MY HEART	5	30	0,33 %	19	88	5	30
5	SIR-TAR MARLOTTA	6	30	0,33 %	6	27	6	30
6	SINIKANNEL AFRODITE-QUEEN	6	29	0,32 %	3	9	6	29
7	SHEREE	5	27	0,29 %	5	31	5	27
8	ABBY Z DOBRICHOVA	6	27	0,29 %	3	12	6	27
9	DIAMELLA HAWAIIAN PEARL	4	26	0,28 %	9	51	4	26
10	LEEWARD'S MARY CHRISTMAS	5	25	0,27 %	5	19	5	25
11	CRYSTAL WHITES PAMELA	5	25	0,27 %	5	21	5	25
12	MACLAREN'S PARC FERME	4	25	0,27 %	19	93	4	25
13	RONJA	4	25	0,27 %	5	25	4	25
14	TIFFANY QUEENBORK	5	25	0,27 %	6	22	5	25
15	TARLYYN ARABELLA	4	24	0,26 %	3	9	4	24

Eniten jalostukseen käytettyjen narttujen syntymävuodet:

- PALOMA BLANCO DIAMOND QUEN 2002
- ALEKSANDRIAN DREAM GIRL 2002
- JITTERBOP MOON CAT 2003
- LEEWARD'S BEAT O'MY HEART 2008
- SIR-TAR MARLOTTA 2005
- SHEREE 2007
- SINIKANNEL AFRODITE-QUEEN 2004
- ABBY Z DOBRICHOVA 2004
- DIAMELLA HAWAIIAN PEARL 2003
- LEEWARD'S MARY CHRISTMAS 2003
- CRYSTAL WHITE PAMELA 2008
- MACLAREN'S PARC FERME 1999
- RONJA 2005
- TIFFANY QUEENBORK 2007
- TARLYYN ARABELLA 2012

Huomioitavaa on, että kuudella uroksella ja kuudella nartulla, jotka ovat 15 eniten käytetyn koiran listalla, ei ole lainkaan näyttelytuloksia. Näin niiden ulkomuodosta tai luonteesta ei ole mitään kirjallista dokumentointia.

4.1.3. Rodun populaatiot muissa maissa

Sukulinjoiltaan ja koiramääriltään tärkeimpinä maina bichon frisé -rodun kasvatuksessa voidaan pitää Yhdysvaltoja sekä Englantia. Toki rodun alkuperämaista, Ranskasta ja Belgiasta, löytyy myös joitakin hyvin vanhoja sukuja, joita jotkut kasvattajat ovat jo ottaneet jalostusohjelmiinsa mukaan.

Rotu on kuitenkin selkeästi suosituin Pohjoismaissa, erityisesti Suomessa, sekä Yhdysvalloissa ja Englannissa, joten rodun alkuperämaista on hankala löytää enää koiria, joilla ei olisi edellä mainittujen maiden sukuja linjoissaan. Britanniassa rekisteröintien määrä 2016 oli 875. Rekisteröinneissä oli selvää laskua edellisistä vuosista, parhaimmillaan määrä on ollut 2000 koiran suuruusluokkaa. Tämä johtuu osittain siitä, että kaikki kasvattajat eivät rekisteröi pentujaan. Ruotsissa bichon friséitä rekisteröitiin 494 vuonna 2003, 429 vuonna 2008, 330 vuonna 2012 ja 183 vuonna 2016 eli Ruotsissa rekisteröinnit ovat selvässä laskussa. Norjassa vastaavalla ajanjaksolla rekisteröinnit ovat lähes puolittuneet: 327 vuonna 2003, 480 vuonna 2008, 410 vuonna 2012 ja 207 pentua vuonna 2016.

American Kennel Clubin rekisteröinneissä bichon frisé oli vuonna 2011 sijalla 39, joten rodun suosio on huima, joskin laskenut jonkin verran vuoden 2001 25. sijasta. Englannissa The Kennel Club rekisteröi vuonna 2011 peräti 2217 bichon frisétä. Suomeen on tuotu koiria eri sukulinjoista molemmista maista. Valitettavasti rodun terveydelliset tutkimukset eivät ole Pohjoismaiden ulkopuolella samaa luokkaa, joten jokainen uusi suku tuo aina tietoisien riskien perinnöllisistä sairauksista. Koska vanhempien tarkkoja terveystuloksia ei ole saatavilla, useita kasvattajia pelottaa varsinkin perinnöllinen harmaakaihi, joka saattaa näkyä ilmiänsä vasta, kun koira on jo vanhempi.

4.1.4. Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun rekisteröintimäärät ovat olleet hienoisessa laskussa parin viimeisen vuoden aikana, mutta suuri vähennys koettiin vuodesta 2010 vuoteen 2011. Rekisteröintimäärien laskulla ei ole suoranaista vaikutusta rodun jalostuspohjaan, koska laskussa ovat lähinnä ulkomaisten pentujobbarien tuomat pentueet jälkeläisineen, kun taas rodun vakiintuneet ja rotujärjestykseen kuuluvat kasvattajat jatkavat kasvatustyötään kuten ennenkin. Pentujobbareiden ja niin sanottujen villien kasvattajien pentuemäärien väheneminen alentaa myös samojen yhdistelmien uusimista kerta toisensa jälkeen.

Sekä urosten että narttujen jalostukseen käytön ikä jalostuksessa on pysynyt jokseenkin samana viimeiset vuodet. Pitkällä tähtäimellä se on kuitenkin hieman noussut, mitä voidaan pitää rodun katarakta-tilanteen takia hyvänä asianä.

Sukusiitosaste on 2010-luvulla ollut sellainen, että nykytasoa on alle kaksi prosenttia. Sukusiitosaste ei ole hyvä mutta ei myöskään niin huono kuin voisi olettaa, koska rodun kasvattajat ovat joutuneet painottamaan enemmän tiettyjen linjojen jalostukseen käyttöä ja jättämään jotkut linjat pois jalostuksesta perinnöllisen harmaakaihin vuoksi.

Edellä esitettyjen tietojen valossa Suomen Kennelliiton internetsivuilta löytyvän jalostustietojärjestelmän antama bichon friséiden tehollinen populaatiokoko on varmasti liian optimistinen lukema. Rotujärjestön käytettävissä olevilla keinoilla ei valitettavasti ole mahdollista laskea todellista tilannetta, jossa otettaisiin huomioon jalostuskoirien keskinäiset sukulaisuussuhteet, saman koiran käyttäminen jalostukseen useammin kuin kerran sekä näiden koirien jälkeläisten jalostuskäyttöaste. Tästä syystä edellä mainittuun lukemaan on syytä suhtautua suurella varauksella ja tehdä jalostuspäätökset siltä pohjalta, että todellinen tehollisen populaation koko on huomattavasti pienempi. Samasta syystä lienee tarpeetonta tarkastella kyseistä lukemaa sukupolvittain laskettuna.

Keskimääräinen sukusiitosaste on eräs keino seurata populaation tilannetta. Sukusiitosastetta tulisi seurata mieluiten mahdollisimman pitkien sukutaulujen avulla, eikä nousua saisi tapahtua yhtä prosenttiyksikköä enempää sukupolvea kohden. Edellä oleva taulukko sukusiitosprosenttien kehityksestä rodussa perustuu Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmän antamiin lukuihin. Ohjelma laskee sukusiitosprosentin lyhyitä sukutauluja käyttäen keskiarvona yksittäisten koirien 3 - 8 sukupolven sukutaulujen sukusiitosprosentteja, jolloin lukema on parhaimmillaankin suuntaa antava ja jättää niin sanotun vanhan sukusiitoksen huomiotta. (koiranethelp.kennelliitto.fi)

Koska edellä esitetyistä taulukoista ilmenee, että suomalainen bichon frisé -kanta polveutuu paljolti samoista yksilöistä, tulee tässä esitettyihin sukusiitosprosenttien keskiarvoihin suhtautua niin ikään suurella varauksella.

Johtopäätöksenä edellä esitettyjen tilastotietojen valossa voidaan todeta, että populaation tila Suomessa saattaa olla jopa kriittinen, vaikka erittäin vakavia terveydellisiä ongelmia ei vielä ole noussut kannassa esiin. Vierassukuisten tuontikoirien löytäminen lähimaista alkaa olla hankalaa, sillä skandinaaviset verilinjat ovat paljolti keskenään sekoittuneita ja Pohjoismaista on myös viety useita jalostusyksilöitä ympäri maailmaa. Kasvattajien kansainväliselle yhteistyölle asettamat koirien ulkomuodolliset vaatimukset rajoittavat omalta osaltaan vierassukuisen materiaalin käyttämistä, sillä suomalaiset bichon frisét edustavat ulkomuodollisesti rodun huipputasoa, eikä tästä tasosta olla haluttu merkittävässä määrin tinkiä.

Rotujärjestö päätti vuosikokouksessaan 7.5.2011 ottaa käyttöön jälkeläismäärään perustuvan PEVISA-ohjelman. Tämä tarkoittaa sitä, että yhdellä uroksella ei voi elinikänään olla enempää kuin sata jälkeläistä (viimeinen sadan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan).

Jalostukseen käytettävien urosten ja narttujen prosenttiosuudet rodun yksilöistä saisivat olla suuremmat ja lähempänä toisiaan. Rotujärjestö onkin pyrkinyt suosittelemaan vähän tai ei lainkaan jalostukseen vielä käytettyjä uroksia kasvattajille. Koska kasvattajat ovat aktiivisesti pyrkineet pääsemään eroon harmaakaihista rodussa, on syytä ottaa huomioon, että kasvattajille on riskialtista käyttää jalostukseen yksilöä, jonka vanhempia ei ole riittävän usein ja vanhana tarkastettu silmien osalta.

4.2. Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1. Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodunkäyttötarkoituksesta

Rotumääritelmän mukaan bichon frisé on luonteeltaan iloinen ja leikkisä seurakoira.

4.2.2. Jakautuminen näyttely-, käyttö- ja muihin linjoihin

Bichon frisé on käyttötarkoitukseltaan seurakoira, jonka kanssa harrastetaan aktiivisesti lähinnä näyttelyitä sekä agilitya. Jakautumista erillisiin linjoihin käytöksen puolesta ei ole havaittavissa. Rodussa on paljon kotikoiria ja kotikoirien kasvattajia, joilla ei ole harrastuksiin tähtäävää tavoitteellista kasvatustoimintaa.

4.2.3. PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Bichon frisé -rodulla ei ole luonteen tai käyttäytymisen testaukseen ja/tai kuvaukseen suunnattua PEVISA-ohjelmaa.

4.2.4. Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Rodun olemassaololle elintärkeää on alkuajoista lähtien ollut sen luonne, joka on mahdollistanut rodun säilymisen niin hyvinä kuin huonoinakin aikoina. Tänäkin päivänä suurin syy rodun jatkuvasti kasvavaan suosioon on sen avoin, vilkas ja sosiaalinen luonne, mikä tekee siitä erinomaisen seurakoiran. Parhaimmillaan bichon frisé on erinomaisen itsevarma, seurallinen, vilkas ja iloinen sydäntenmurskaaja. Luonteen arvioiminen ilman selkeää mittaria on aina subjektiivista: se, mikä yhden ihmisen mielestä on vain hänen koiransa hauska persoonallisuuden piirre, voi toisen silmissä olla häiriökäyttäytymistä ja päinvastoin. Koiran luonne ja käyttäytyminen ovat myös osaltaan riippuvaisia ympäristötekijöiden vaikutuksesta, mikä vaikeuttaa niiden objektiivista arvioimista. Joitakin koiria on käynyt luonnetesteissä ja saanut hyviä arvioita. Lisäksi yksi bichon frisé on MH-luonnekuvattu. Rotujärjestö on ollut kiinnostunut järjestämään MH-luonnekuvaustilaisuuden pelkästään bichon friséille, mutta edellinen yritys tilaisuuden järjestämiseen kaatui siihen, ettei kuvaajilla ollut vapaita aikoja tilaisuuden järjestämiseen. Harkinnassa on MH-kuvauksen järjestäminen jonkun toisen rotujärjestön kanssa yhteistyössä tai vaihtoehtoisesti bichon friséiden käyttäytymisen jalostustarkastuksen järjestäminen. Ruotsalaisia bichoneja on MH-kuvattu jonkun verran: vuosien 2000 - 2012 välillä yhdeksän koiraa.

Tällä hetkellä rodun suurimmat haasteet luonteen osalta liittyvät urosten yliseksuaalisuuteen, joka saattaa olla perinnöllistä.

Rotujärjestön vuonna 2017 toteuttamassa terveystarkastuksessa kysyttiin luonteista suppeasti (liite 2). Vastauksien perusteella useimmat bichon friséiden omistajat ja kasvattajat olivat tyytyväisiä koiriensa luonteisiin. Ongelmia koettiin olevan melko vähän, ja tyypillisimmillään sellaisia olivat uroskoiran ylikorostuneen sukupuolivietin aiheuttamat käyttäytymishäiriöt sekä arkuus. Aggressiivisuutta on tässä rodussa raportoitu esiintyvän erittäin harvoin. Kyselyyn saatiin tiedot noin 1100 yksilön luonteesta, joten tilanne vaikuttaisi olevan kohtalaisen hyvä. Kyselyn keskittyi lähinnä terveydellisiin seikkoihin; valitettavasti kyselylomakkeen suunnittelussa jalostustoimikunta ei ottanut huomioon, että luonteita olisi ehkä syytä tarkastella laajemmaltikin. Kysely antoi lähinnä vastauksia vain, jos koira oli selkeästi aggressiivinen. Vähäisemmät luonteen ongelmat, kuten liiallinen pehmeys, vieraita tilanteita, ihmisiä tai koiria kohtaan kohdistuva varovaisuus ja myös liiallinen dominoivuus muita koiria tai ihmisiä kohtaan ovat jääneet vastauksissa lähestulkoon huomioimatta. Liiallisella pehmeydellä tarkoitetaan tässä sitä, että koira muistaa epämiellyttävät kokemukset pitkään ja ne vaikuttavat koiran käyttäytymiseen pitkään sen jälkeen, kun epämiellyttävä tilanne on ohi. Varovaisuudella tarkoitetaan pidättyväisyyttä ja epäluuloisuutta toisia koiria ja ihmisiä kohtaan sekä epävarmuutta uusissa tilanteissa. Liiallisella dominoivuudella puolestaan tarkoitetaan koiran suhdetta toiseen koiraan tai koiriin ja liiallista pyrkimistä korkeimpaan asemaan laumakäyttäytymisessä ja arvojärjestyksessä. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi kysely saattaa antaa liian positiivisen kuvan rodun tämänhetkisestä tilanteesta luonteiden osalta.

Jalostustoimikunta laati tavoiteohjelman mukaisen luonnekyselyn, joka toteutettiin vuosina 2010 - 2011 pääsääntöisesti sähköisellä kyselylomakkeella, mutta muutamia vastauksia saatiin myös postitse. Kyselyn perusteella tilanne oli sama kuin vuoden 2007 terveystarkastuksen luonneosion vastauksista voitiin päätellä, jopa parempi. Vain muutama kyselyyn vastanneista kuvaili koiraansa hieman araksi tai varautuneeksi. Kyseisen vuoden kyselyyn vastanneiden koirista 51 prosenttia oli uroksia ja 49 prosenttia narttuja. Noin 20 prosentilla uroksista oli omistajien mukaan merkkejä yliseksuaalisesta käyttäytymisestä (turha astuminen, turha merkkailu), kun vain yksi kyselyyn vastanneista nartun omistajista luonnehti narttunsa käyttäytyvän joskus yliseksuaalisesti. Vastanneista 95 prosenttia oli tyytyväinen koiransa luonteeseen. Vain kaksi vastaajaa kuvaili koiraansa aggressiiviseksi tietyissä tilanteissa: muuttuvat rutiinit tai yllättävät tilanteet saattoivat laukaista aggressiivista käytöstä, mutta nämäkin yksilöt olivat kotiloissa ja normaaleissa rutiineissa ok. Vuonna 2017 rotuyhdistys teki uuden terveys- ja luonnekyselyn sekä omistajille että kasvattajille. Omistajakyselyyn vastattiin 28 koiran osalta, joka on pieni määrä rodun koon näkökulmasta. Sen sijaan kasvattajakyselyyn saatiin peräti 1028 koiran tiedot. Luonnearviossa ei korostunut mikään erityinen piirre, ei edes koiran yliseksuaalisuus.

4.2.5. Käyttö- ja koeominaisuudet

Bichon frisé on käyttööminaisuuksiltaan seurakoira mutta soveltuu myös hyvin agilityyn. Rodusta löytyy muutamia agilityvalioita. Valitettavasti rotujärjestö ei ole tallentanut listaa kaikista FI AVA -

tittelin saavuttaneista bichon friséistä, mutta kaikki AVA-arvon saavuttaneet koirat löytyvät Kennelliiton Koiranet-ohjelman valioliistauksista. Joka tapauksessa osallistuminen agilityyn on rodun piirissä melko vilkasta, esimerkiksi vuonna 2017 bichon frisét saavuttivat 387 tulosta agilityssä. Joitakin koiria osallistuu myös TOKOon, mutta vilkkaan ja omapäisenkin rodun kanssa kilpailu kokeissa ei ole kovinkaan suosittua. Olisi toki suotavaa, kuten kaikkien rotujen kohdalla, että tottelevaisuuskoulutukseen osallistuvien koirien määrä olisi suurempi, vaikka kilpailu-ura ei olisikaan tavoitteena. Rotu oppii perustottelevaisuuden melko helposti, ja varsinkin narttuja on helppo pitää lain suomissa olosuhteissa myös kytkemättömänä, mikäli peruskoulutuksessa on onnistuttu. Rodulla ei esiinny vahvaa metsästysvaistoa, mutta poikkeuksiakin on.

4.2.6. Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Rotujärjestön vuonna 2017 tekemän luonnekyselyn tuloksien perusteella voidaan hyvin sanoa, että luonteen osalta bichon frisé edelleen noudattaa rotumääritelmää eli rotu on säilyttänyt iloisen ja leikkisän luonteensa, takavuosien kovastakin suosiosta huolimatta. Tulosten perusteella varautuneisuutta löytyy muutamissa yksilöissä, samaten joillakin uroksilla yliseksuaalisuutta ja normaalia voimakkaampaa merkkausviettiä, joskin omistajat näissä tapauksissa pääsääntöisesti pitivät myös koiran saamaa kotikasvatusta liian pehmeänä. Liian pehmeällä kotikasvatuksella tarkoitetaan tässä omistajien välinpitämättömyyttä sisäsiisteyden suhteen: koetaan, että merkkailusta ei ole varsinaista haittaa eikä koiraa pennusta lähtien järjestelmällisesti totuteta tarpeiden tekemiseen ulos.

Lievää yliseksuaalisuutta lukuun ottamatta lähes kaikki vastaajat pitivät koiransa käyttäytymistä kotona erittäin hyvänä. Sisäsiisteyden ja yliseksuaalisuuden osalta ei ole pystytty todentamaan, mikä osuus käytöksestä on perinnöllistä ja mikä johtuu kotikasvatuksesta. Vaikka ei ole pystytty todentamaan, mikä osuus on perinnöllistä ja mikä kotikasvatuksesta johtuvaa, voi huolellisella ja johdonmukaisella sisäsiisteyškoulutuksella ja muutoinkin johdonmukaisilla säännöillä riskiä kyseiseen ongelmaan pienentää. On voitu myös nähdä, että luonteeltaan voimakkaammat urokset näyttäisivät periyttävän jälkeläisilleen näitä taipumuksia pehmeämpiä yksilöitä enemmän. Voimakkaalla luonteella tarkoitetaan tässä koiran toimimista omin päin ilman yhteistyötarvetta ja miellyttämisen halua. Pehmeällä koiralla tarkoitetaan vastaavasti koiraa, joka on helposti koulutettavissa ja jolla on miellyttämisen halua. Emän luonteen osuutta ei ole riittävästi tarkasteltu, jotta siitä voitaisiin vetää mitään johtopäätöksiä tässä rodussa. Erittäin yliseksuaalisia yksilöitä ei suositella käytettävän jalostukseen kuten ei myöskään yksilöitä, joiden sisäsiisteyteen oppiminen on erityisen vaikeaa. Erittäin yliseksuaalisella yksilöllä tarkoitetaan koiraa, joka jatkuvasti astuu muita koiria, merkkaillee sisätiloissa eikä rauhoitu vieraiden koirien läsnäollessa.

Rodun lisääntymiskäyttäytyminen on koiraeläimelle tyyppillistä, eikä rodussa ole havaittu suurempia ongelmia.

4.2.7. Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista

Yhteenvetona voidaan todeta, että urosten lisääntynyt taipumus merkkailuun sekä lievä yliseksuaalisuus ovat tänä päivänä suurimmat ongelmakohdat rodun luonteita arvioitaessa. Omistaja- ja kasvattajakyselyn mukaan voidaan tosin arvioida, että vaiva on vähentynyt. Useimmiten taipumus paljastuu, kun perheessä on useampi kuin yksi koira. Tämän vuoksi yhtenä syynä voidaan mahdollisesti pitää koiran tarvetta nousta ylöspäin laumassaan tai säilyttää mahdollinen paikka laumassaan. Lievällä yliseksuaalisuudella tarkoitetaan tässä perheen toisen koiran tai toisten koirien astumista. Myöskin liian pehmeä kotikasvatus saattaa olla syynä näihin ongelmiin. Kuten edellä on mainittu, pehmeällä kotikasvatuksella tarkoitetaan välinpitämättömyyttä sisäsiisteyttä kohtaan sekä selkeiden rajojen ja sääntöjen puutetta. Myös pieni, iloinen ja suloinen koira tarvitsee johdonmukaisen kotikasvatuksen. Toisessa ääripäässä on lievää arkuutta, joka tulee ilmi varovaisuutena uusia asioita, ihmisiä ja tilanteita kohtaan. Yksi syistä saattaa löytyä perinnöllisyydestä, mutta myös kotikasvatuksella eli pienen koiran liiallisella suojelemisella pentuaikana voidaan saavuttaa näitä luonteenpiirteitä. Rotujärjestö pyrkii vaikuttamaan edellä mainittuihin ongelmiin valistamalla kasvattajia ja pennun ostajia. Rotujärjestön jalostustoimikunta pyrkii lisäämään jalostusneuvontaa.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Bichon frisé -rodun PEVISA-vaatimukseen kuuluu vuoden 2011 vuosikokouksen päätöksellä jalostukseen käytettävien yksilöiden virallinen polvitarkastus raja-arvolla 1 patellaluksaation vastustamiseksi sekä virallinen silmätarkastus, joka ei saa olla 12 kuukautta vanhempi pentueen rekisteröintihetkellä.

Perinnöllistä harmaakaihia, PRA:aa, tRd:aa tai gRd:aa sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä.

Polvien osalta rodun PEVISA-ohjelmaan on kuulunut tutkimuspakko jo 13 vuotta. Tutkimustulos ei ensimmäisen viiden vuoden aikana vaikuttanut pentujen rekisteröinteihin. Rotujärjestön sitoumuskasvattajasopimuksessa on pitkään ollut pykälä, jonka mukaan vakavampaa kuin ensimmäisen asteen patellaluksaatiota sairastavaa koiraa ei tule käyttää jalostukseen ja tällöinkin yhdistelmän toisen osapuolen tulee olla täysin tervepolvinen. Käytännössä ensimmäistä astetta vakavampia patellaluksaatioita löytyy kannasta verrattain harvoin, joten tällä rajoituksella ei ole ollut vaikutusta geenipohjan laajuuteen.

Eläinlääkäri Anu Lappalainen kirjoittaa patellaluksaatiosta artikkelissaan ”Polvilumpion sijoiltaan meno eli patellaluksaatio” (<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/polvilumpion-sijoiltaanmeno-patellaluksaatio> 16.10.2011, päivitetty 8.11.2016) seuraavaa:

”Patellaluksaatio = polvilumpion sijoiltaan meno

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaan menolle. Jalka-asento on virheellinen ja polvilumpion telaurat ovat liian matalat. Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Vika on periytyvä, mutta periytyvyyden mekanismi ei ole tiedossa. Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti).

Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. I - asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaa hoitoa. II- ja III - asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). IV - asteen luksaatiossa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika. Patellaluksaatio voi myös pahentua eikä nuorena saatu tulos ole välttämättä lopullinen.

Lievien patellaluksaation muotojen hoidoksi riittää yleensä lepo ja kipulääkitys. Vaikeat patellaluksaatiot on hoidettava kirurgisesti. Vaikeimman asteen luksaatioissa hoito voi vaatia useita leikkauksia ja ennuste voi olla huono. Muutamat rodut kuuluvat patellaluksaation osalta PEVISA:aan.”

Taulukko 5 Polvitutkimustilasto. (jalostus.kennelliitto.fi)

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	operoitu	Yhteensä
2007	641	152	27	3	2	1	0	185
2008	793	142	31	5	3	0	0	181
2009	740	135	38	9	1	0	0	183
2010	691	127	25	8	4	0	0	164
2011	589	87	28	4	3	0	0	122
2012	575	106	23	6	3	0	0	138
2013	512	86	10	6	1	0	0	103
2014	533	86	18	3	1	0	0	108
2015	547	58	11	0	0	0	0	69
2016	467	14	5	0	0	0	0	19
2017	401	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	6489	993	216	44	18	1	0	1272

Taulukko 6 Polvitutkimustilasto prosentteina. (jalostus.kennelliitto.fi)

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3	4	operoitu
2007	29 %	82 %	15 %	2 %	1 %	1 %	0 %
2008	23 %	78 %	17 %	3 %	2 %	0 %	0 %
2009	25 %	74 %	21 %	5 %	1 %	0 %	0 %
2010	24 %	77 %	15 %	5 %	2 %	0 %	0 %
2011	21 %	71 %	23 %	3 %	2 %	0 %	0 %
2012	24 %	77 %	17 %	4 %	2 %	0 %	0 %
2013	20 %	83 %	10 %	6 %	1 %	0 %	0 %
2014	20 %	80 %	17 %	3 %	1 %	0 %	0 %
2015	13 %	84 %	16 %	0 %	0 %	0 %	0 %
2016	4 %	74 %	26 %	0 %	0 %	0 %	0 %
2017	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Yhteensä	20 %	78 %	17 %	3 %	1 %	0 %	0 %

Vuosina 2007 - 2017 tutkituilla koirilla vakavimpia, neljännen asteen patellaluksaatioita on löytynyt vain vuonna 2007 yhdellä prosentilla tarkastetuista koirista. Kolmannen asteen patellaluksaatioiden esiintymisprosentti on ollut keskimäärin yksi prosentti tutkituista koirista. Toisen asteen patellaluksaatioita on löytynyt keskimäärin kolmella prosentilla aineistosta ja ensimmäisen asteen luksaatioita keskimäärin 17 prosentilla. Valtaosa, keskimäärin 78 prosenttia, tutkituista koirista tällä tarkastelukaudella on ollut täysin tervepolvisia. Tilastosta voidaan päätellä, että rodun patellaluksaatioiden määrä on laskenut.

Sitoumuskasvattajasopimus velvoittaa ainoastaan vapaaehtoisesti allekirjoittaneita kasvattajia eikä vaikuta millään tavalla esimerkiksi rotujärjestön ulkopuolisten kaupallisesti toimivien kasvattajien toimintaan. Tästä syystä rotujärjestö päätti aikanaan tiukentaa rodun PEVISA-ohjelmaa polvitutkimusten osalta siten, että ohjelmaan lisättiin pentujen rekisteröinnin ehdoksi vanhempien polvitutkimustulokselle raja-arvo, jonka mukaan jalostukseen käytettävän koiran polvitutkimustulos ei saa olla huonompi kuin 1/1. Patellaluksaation haitat bichon friséille: rotu on erittäin eloisa, joten vakava-asteiset vauriot polvessa haittaavat selvästi sen jokapäiväistä elämää. Vakava-asteinen patellaluksaatio vaatii leikkaushoidon, jotta koira pystyisi kävelemään normaalisti. Kierteiset takaraajat ja liian suorat kulmaukset altistavat patellaluksaatiolle.

Taulukko 7 Silmätutkimustilasto. (jalostus.kennelliitto.fi)

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2007	641	189	29 %	137	72 %
2008	793	187	24 %	141	75 %
2009	740	199	27 %	160	80 %
2010	691	171	25 %	124	73 %
2011	589	119	20 %	96	81 %
2012	575	134	23 %	101	75 %
2013	512	102	20 %	78	76 %
2014	533	109	20 %	92	84 %
2015	547	64	12 %	47	73 %
2016	467	16	3 %	11	69 %
2017	401	0	0 %	0	

Taulukko 8 Silmätutkimustilasto diagnooseittain. (jalostus.kennelliitto.fi)

DIAGNOOSI	Esiintymiä
Caruncular trichiasis, todettu	5
Distichiasis, todettu	194
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	984
Ektooppinen cilia, todettu	12
Kaihin laajuus, kohtalainen	2
Kaihin laajuus, laaja	5
Kaihin laajuus, lievä	16
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, epäilyttävä	11
Keratiitti, todettu	1
Kortikaalinen katarakta, epäilyttävä	3
Kortikaalinen katarakta, todettu	37
Lasiaisen rappeuma, epäilyttävä	2
Lasiaisen rappeuma, todettu	2
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, epäilyttävä	1
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, todettu	10
Muu sarveiskalvosairaus, todettu	1
Muu vähämerkityksellinen kaihi, todettu	3
Määrittelemättömiä ylimääräisiä ripsiä/karvoja, todettu	1
Nukleaarinen katarakta, todettu	4
Näköhermon coloboma, todettu	1
Näköhermon vajaakehitys / mikropapilla, todettu	1
PHTVL/PHPV, diagnoosi avoin	1
PHTVL/PHPV, sairauden aste 1	1
Pienisilmäisyys, todettu	1
Posterior polaarinen katarakta, epäilyttävä	1
Posterior polaarinen katarakta, todettu	26
PPM, iris-iris, todettu	4
PPM, iris-kornea, todettu	1
Punktaatti katarakta, epäilyttävä	1
Punktaatti katarakta, todettu	2
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, diagnoosi avoin	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	21
RD, multifokaali, todettu	9
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, epiteliaalinen	2
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, stromaalinen	2
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, todettu	22
Silmäluomen sisäänpäin kiertyminen, todettu	6
Silmämuutosten vakavuus, kohtalainen	9
Silmämuutosten vakavuus, lievä	134
Silmämuutosten vakavuus, vakava	2
Totaali katarakta, todettu	4
Trichiasis, todettu	4

PEVISA-ohjelmaan lisättiin aikanaan vuosikokouksen päätöksellä myös jalostukseen käytettävien koirien silmätutkimuspakko. Rotujärjestö päätti lisäyksestä vuosikokouksessaan 2007, mutta vaadittiin asiasta uusi päätös vuoden 2008 vuosikokoukselta, koska jalostuksen tavoiteohjelman vahvistaminen ei tuolloin onnistunut.

Koska rodussa on löytynyt Suomessa vuosina 1997 - 2007 syntyneiltä bichoneilta 16 virallisesti todettua harmaakaihitapausta, rotujärjestö päätti kartoittaa silmien terveystilannetta tarkemmin. Luontevimmin tämä onnistui PEVISA-ohjelman avulla.

Tärkeä syy silmätutkimuspakon lisäämiselle rodun PEVISA-ohjelmaan oli se, että tämä oli käytännössä ainoa keino velvoittaa myös rotujärjestön ulkopuoliset kasvattajat tutkituttamaan jalostuskoiriaan. Näitä kasvattajia ei ole lukumäärällisesti kovin paljon, mutta heidän kasvattamiensa pentueiden määrä oli tuolloin noussut vuosi vuodelta.

Tällä hetkellä voimassa oleva PEVISA-ohjelma sulkee pois jalostuksesta koirat, joilla on perinnöllinen katarkta, PRA, gRd tai tRd.

Seuraavassa lainauksia silmäsairaustyöryhmän eläinlääkäreiden Päivi Vanhapellon, Sari Jalomäen ja Elina Pietilän kirjoittamasta silmäsairauksia käsittelevästä artikkelista (<https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet>, 9/2016), joka käsitteli yleisimpiä perinnöllisiä silmäsairauksia:

"PRA eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. PRA on löydetty yli 100 rodulla ja näistä ainakin 22:lla mutaatio on voitu paikallistaa. Se voi esiintyä millä tahansa rodulla. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen. Kliinisten oireiden ilmenemisikä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy vääränlaiseennäköhermosolujen kehitykseen."

"Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua. Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Tämä johtuu hämäränössä tärkeiden verkkokalvon sauvasolujen surkastumisesta. Myöhemmin koira sokeutuu kokonaan verkkokalvon tappisolujen surkastuessa. Silmäterä on laaja ja silmänpohjan lisääntynyt heijaste näkyy erityisen selvästi valon kohdistuessa laajentuneeseen mustuaiseen. PRA:han ei ole hoitoa, mutta tutussa ympäristössä sokeakin koira voi pärjätä erittäin hyvin. Kokeellisesti koirille on käytetty geeniterapiaa"

näköhermosolujen perinnöllisessä sairaudessa, jossa periyttävä geeni on tunnettu. Diagnoosi tehdään yleensä silmänpohjan oftalmoskooppisessa tutkimuksessa. Verkkokalvon sähköisessä tutkimuksessa (ERG) voidaan havaita muutoksia näköhermosoluissa jo ennen oftalmoskooppisessa tutkimuksessa nähtäviä selviä verkkokalvon rappeutumamuutoksia."

"PERINNÖLLINEN HARMAAKAIHI eli hereditaarinen katarakta samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta voidaan mainita sokeritautiin liittyvä, hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä katarakta. Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi eli linssin kovettuminen vanhalla koiralla ei ole varsinainen kaihimuutos, vaan normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Näkökykyyn se ei vaikuta. Perinnöllinen kaihi voidaan todeta perinnöllisten silmänsairauksien varalta tehtävässä silmätutkimuksessa. Erityisen tärkeää kaihin toteamisessa on viralliseen silmätutkimukseen kuuluva biomikroskooppitutkimus. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomentelmällä. Paras leikkaustulos saadaan, kun leikkaus tehdään ennen kuin kaihimuutos on täydellinen. Hoidon edellytyksenä on se, että silmänpohja on terve. Perinnöllinen katarakta voi esiintyä yhdessä PRA:n kanssa, yleensä PRA:han liittyy kuitenkin ns. toissijainen kaihi."

"RD (retinan dysplasia eli verkkokalvon synnynnäinen kehityshäiriö) jaetaan kolmeen muotoon, multifokaaliin (MRD), geografiseen (GRD) ja totaaliseen (TRD). MRD:ssa verkkokalvolla näkyy yksittäisiä poimuja, jotka syntyvät verkkokalvon paikallisen virhekehityksen seurauksena. Poimujen määrä voi vaihdella. MRD ei vaikuta näkökykyyn. GRD:ssa verkkokalvo on väärin kehittynyt laajemmalla alueella, mikä voi vaikuttaa koiran näkökykyyn ja TRD:ssa verkkokalvo on kokonaan irtautunut, mikä aiheuttaa silmän täydellisen sokeuden. MRD-muutokset eivät pahene iän myötä, vaan saattavat pikemminkin osittain hävitä näkyvistä vanhemmiten. GRD:aan saattaa iän myötä liittyä paikallista verkkokalvon rappeumaa muutoksen

alueella. Useilla roduilla RD:n on todettu periytyvän väistävasti. Eri RD-muotojen välistä geneettistä yhteyttä ei tunneta."

Kataraktan periytymistapa rodulla ei ole tiedossa, mutta rotujärjestö on yhdessä Suomen Akatemian ja koirangeenit-tutkimusryhmän kanssa tehnyt yhteistyötä vuodesta 2010 kataraktageenin löytämiseksi. Yhteistyö jatkuu edelleen. Useilla muilla roduilla katarakta on todettu yhden geeniparin väistävasti periyttämiksi, joskin sairaudella tiedetään myös muita periytymismalleja ja samassa rodussakin saattaa esiintyä saman sairauden useampaa eri muotoa. Suomessa jalostuskoirien silmiä tutkitaan tiheämmin ja tarkemmin kuin missään muussa maassa, missä rotua esiintyy. Valitettavasti rodun suurissa kasvattajamaissa, kuten Englannissa ja Yhdysvalloissa, tutkiminen on vielä vapaaehtoista ja jalostusyksilöiden määrään nähden hyvin harvalukuista, joten tilastoja ei näistä maista voida saada. Myös silmälausuntojen ja käytettävien tutkimusmetodien sekä tutkimuslomakkeiden eroavaisuudet tekevät vertailusta mahdotonta.

Ongelmalliseksi tilanteen tekee se, että terveeksi todetullekin koiralle saattaa iän myötä kehittyä silmänsairaus, jolloin koiraa on kenties ehditty käyttää laajastikin jo jalostukseen ennen sairauden toteamista.

Muutamia perinnölliseen harmaakaihiin sairastuneita yksilöitä on leikattu menestyksekkäästi. Näillä yksilöillä kaihi on aiheuttanut totaalisen sokeutumisen tai on ollut koiralle selvästi kivulias. Rodun sisällä vallitsevan yleisen mielipiteen mukaan perinnöllinen harmaakaihi häiritsee koiria yllättävän vähän johtuen siitä, että suurin osa diagnosoiduista kaihimuutoksista on kohtalaisen lieviä ja koirat voivat viettää elämänsä aivan normaalisti diagnosoinnin jälkeen. Suuri osa kataraktoista jää jopa omistajilta huomaamatta, mikäli koiralle ei tehdä silmätarkastusta elämänsä aikana. Perinnöllinen harmaakaihi on rodun merkittävin vastustettava silmänsairaus, vaikka kaikki koirat eivät sokeudukaan. Jalostustoimikunta kuitenkin toteaa, että silmätarkastustulos "muu kaihi/katarakta" ei millään rodulla sulje koiraa jalostuksesta. Ehdoksi voidaan korkeintaan asettaa, että tällainen koira on paritettava kaihin osalta terveen koiran kanssa.

4.3.2. Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet

Bichon Frisé ry toteutti vuonna 2017 terveys- ja luonnekyselyn, joka suunnattiin erikseen yksittäisten bichonien omistajille ja kasvattajille. Yksittäisten omistajien vastaukset yhdistyksen nettisivuilla ja lehdessä julkaistuun kyselyyn kattoivat noin 1100 koiran tiedot. Tulokset eivät ole tilastollisesti päteviä, mutta kuitenkin suuntaa-antavia rodun tilanteesta Suomessa.

Yleisimmät terveys- tai luonneongelmat yksittäisten bichonien omistajien mukaan:

1. Silmävuoto
2. Purentaviat ja hammaspuutokset

3. Virtsakivet
4. Häntämutkat
5. Sydänviat
6. Patellaluksaatio
7. Harmaakaihi
8. Pitkäkestoiset allergiset sairaudet
9. Arkuus
10. Ylikorostunut sukupuolivietti uroksella

Kasvattajakyselyn vastaukset oli osittain ilmoitettu sellaisessa muodossa, että ongelmien esiintymistä ei voida luotettavasti asettaa järjestykseen. Joidenkin kysymyksien kohdalla vastaajien antamat lukumäärätiedot olivat hyvinkin tarkkoja, toisten kohdalla taas lukumäärä saattoi monessa vastauslomakkeessa olla ilmoitettu tyyliin ”joitakin” tai ”useita”. Kymmenen useimmin mainittua ongelmaa kasvattajakyselyn mukaan seuraavassa järjestyksessä olivat:

1. Purentaviat ja hammaspuutokset
2. Silmävuoto
3. Kivesviat
4. Häntämutkat
5. Virtsakivet
6. Napatyrät (valtaosa ei leikkausta vaativia)
7. Pitkäkestoiset allergiset sairaudet
8. Kasvaimet, erityisesti nisäkasvaimet
9. Kuolleenä syntyneet tai pentulaatikkoon kuolleet pennut

Kasvattajien ja omistajien hieman erilaiset vastaukset selittynevät osittain sillä, että kyselylomakkeet oli muotoiltu eri tavoin. Yksittäisten koirien omistajilta ei kysytty mitään lisääntymiseen tai pentuekuolleisuuteen liittyvää. Osittain vastauksien eroavuudet voivat selittyä myös sillä, että kasvattajien tietoon ei välttämättä tule sellaisia heidän kasvateissaan esiintyviä vikoja ja sairauksia, jotka eivät johda korvauksiin kauppahinnasta takaisin omistajalle, kuten vanhalla koiralla löytyvä sivuääni sydämessä. Molemmissa kymmenen terveysongelman listoissa on kuusi yhteistä kohtaa, joita

voitaneen siis hyvällä syyllä pitää Suomen kannassa yleisimmin esiintyvinä terveys- tai luonneongelmina tällä rodulla. Nämä ongelmat ovat:

- Purentaviat ja hammaspuutokset
- Silmävuoto
- Häntämutkat
- Virtsakivet
- Pitkäkestoiset allergiset sairaudet
- Nisäkasvaimet

Purentavioista selkeästi yleisin vika kyselyn mukaan oli alapurenta, hammaspuutoksista tavallisin oli välihammaspuutos. Silmävuoto itsessään ei ole sairaus, vaan lähinnä monisyinen oire. Virtsakivitauti on tässä laitettu yhdeksi oireyhtymäksi riippumatta kivien tyypistä. Pitkäkestoisilla allergisilla sairauksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä jatkuvaa allergista oireilua, kuten atopiaa ja ruoka-aineallergioita, erotuksena äkillisistä rokotus- ja muista reaktioista.

Ylikorostunut sukupuolivietti uroksella ei nousut lainkaan esille vuoden 2017 kyselyssä.

Kaiken kaikkiaan vastaajat vaikuttivat olevan varsin tyytyväisiä koiriensa luonteisiin ja terveydentilaan. Kyselyn vapaaseen kirjoitustilaan moni vastaaja oli korostanut koiriensa olevan yleensä erittäin terveitä ja hyväluonteisia. Yhtä lukuun ottamatta kaikki kyselyyn vastanneet omistajat arvioivat koiransa terveyden hyväksi. Silmävuotokysymykseen lähes kaikki vastasivat, että koirilla esiintyy sitä jonkin verran. Omistajille tarjottiin lisäksi mahdollisuus ilmoittaa koiriensa polven ristisideleikkauksista. Vastauksia tuli lähes 20. Näistä ei kuitenkaan voida päätellä, että ristisideongelmat liittyisivät tiettyihin sukuihin tai edes sitä, onko ongelma lisääntynyt. Asia on kuitenkin entistä enemmän esillä muun muassa sosiaalisen median käytön vuoksi.

Bichon Frisé ry haluaa nostaa esiin edellä mainittujen terveysongelmien lisäksi erityisesti torjuttavina tai seurantaa vaativina sairauksina Legg-Perthesin taudin ja lonkkaniveldysplasian. Rodun piirissä on käyty keskustelua lonkkakuvauspakon lisäämisestä PEVISA-ohjelmaan, mutta toistaiseksi päätetty edetä hieman maltillisemmalla linjalla ja kannustaa rodun harrastajia kuvauttamaan etenkin jalostuskoiriensa lonkkia vapaaehtoisesti.

4.3.3. Yleisimpien sairauksien haitat

Legg-Perthesin tauti on koiran reisiluun päähän toistaiseksi tuntemattomasta syystä kehittyvä aseptinen kuolio, joka ilmenee kasvuiässä. Vaikeimmat tapaukset vaativat leikkaushoidon, jotta koira voitaisiin pelastaa rampautumiselta tai jopa kuolemalta. Leikkausennuste on varsin hyvä, joten

sairaallakin koiralla on varsin hyvät tulevaisuuden näkymät. Vakavimpia, leikkaushoidon vaativia tapauksia, on esiintynyt rotujärjestön tietojen mukaan varsin vähän. Lieviä tapauksia, jotka saattavat jäädä diagnosoimatta, on raportoitu muilla roduilla, joten on aihetta olettaa niitä saattavan esiintyä myös bichon friséillä. Tulevaisuudessa toivottavasti saadaan lisätietoa tästäkin asiasta rodun lonkkakuvauksien yleistyessä.

Lonkkaniveldysplasia eli luuston kehityshäiriöstä johtuva lonkkanivelen ja -maljan yhteensopimattomuus on bichon friséillä melko vähän diagnosoitu sairaus, sillä tyypillisesti vaikeammatkaan lonkkaniveldysplasian asteet eivät välttämättä invalidisoi kevyttä kääpiörotuista koiraa. Lonkkia on alettu viime vuosina tutkia rodussamme aiempaa aktiivisemmin, joten tulevaisuudessa varmaan saamme lisää tilastotietoa myös tämän sairauden ilmenemisestä bichon friséillä.

Kivesvialla tarkoitetaan toisen tai molempien kiveksien laskeutumattomuutta. Tyypillisesti kivesvika esiintyy suomalaisen terveystarkastuksen mukaan tällä rodulla toispuoleisena piilokiveksisyytenä, jolloin laskeutumaton kives sijaitsee normaalia lämpimämmässä, mikä saattaa edesauttaa kasvaimien muodostumista. Tästä syystä piilokives suositellaan poistettavaksi. Koiran normaaliin elämään lemmikkinä kivesvikaisuus ei leikkauksen jälkeen vaikuta mutta estää sekä näyttely- että jalostuskäytön.

Rotumääritelmän mukaan bichon friséillä kuuluu olla leikkaava purenta ja leveät leuat. Kaikki poikkeamat tästä voidaan katsoa purentavirheiksi, joiden vaikutus koiran elämään riippuu vaikeusasteesta. Pääsääntöisesti rodun purentavirheet voidaan luokitella ylä- ja alapurentaan sekä kapeaan alaleukaan, jolloin etuhampaat eivät mahdu tasaiseen riviin. Lievät asteet eivät juurikaan vaikuta koiran normaaliin elämään perheenjäsenenä, joskin voivat estää näyttelyharrastuksen ja koiran käyttämisen jalostukseen. Periytymismekanismi on ilmeisesti monimutkainen.

Hammaspuutokset eivät vaikuta normaaliin elämään perhekoirana, mutta ne katsotaan usein merkiksi rodun rappeutumisesta. Hammaspuutoksen vaikutus näyttely- ja jalostuskäyttöön riippuu sen laajuudesta (montako hammasta) ja sijainnista (etu- ja kulmahammaspuutokset vakavampia). Hammaspuutokset ovat voimakkaasti periytyvä ominaisuus ja siten niiden jalostuksellista merkitystä ei voi vähätellä.

Silmävuoto ei itsessään ole sairaus vaan oire, joka kytkeytyy osin allergioihin (ruokintaperäinen silmävuoto). Muita syitä terveystarkastuksen mukaan ovat synnynnäisesti ahtaat kyynelkanavat, niiden tukkeutuminen, vilkkuluomen alla esiintyvät rakkulat, erilaiset bakteeriperäiset tulehdukset, sisäänpäin kääntyneet luomet sekä koiran puutteellinen hoito. Koiran puutteellinen hoito viitannee liian harvoin toistuvaan pesuun ja trimmaukseen, jolloin silmien lähellä kasvavat karvat pääsevät ärsyttämään niitä.

Cilia aberranta (nykyään käytetään termejä distichiasis/trichiasis/ektooppinen cilia/määrittelemättömiä ripsiä/karvoja) eli silmän sarveiskalvolla kasvav(i)a ripsi(ä) on sairaus, jota rodulla diagnosoidaan lähinnä satunnaislöydöksenä muiden sairauksien varalta tehtävien silmätarkastuksien yhteydessä. Sarveiskalvolla väärässä paikassa kasvavat karvat voivat provosoida silmien ärtymistä ja vuotamista vaikkakaan eivät aina näytä aiheuttavan mitään näkyviä oireita. Pahimmillaan tiedetään ylimääräisen ripsirivin hanganneen koiran sarveiskalvoon haavan, mikä on koiralle erittäin kivuliasta. Ylimääräisiä ripsiä joudutaan joskus poistamaan polttamalla, mutta toisinaan ne putoavat pois itsestäänkin, ja toisinaan kasvavat uudestaan takaisin.

Allergiasairaudet ovat suomalaisen terveyskyselyn mukaan rodulla kohtalaisen yleisiä. Bichoneilla allergiasairaudet näyttäisivät ilmenevän tyypillisesti iho-ongelmina ja rapsutteluna, silmien vuotamisena, toistuvina ja pitkittyvinä korvatulehduksina sekä suoliston-ongelmina. Tavallisin allergian aiheuttaja näyttäisi olevan jokin ruoka-aine. Immuunijärjestelmän häiriöinä sekä allergia- että autoimmuunityyppiset sairaudet kertovat rodun geenipohjan kaventumisesta. Yksilötasolla allergisten sairauksien aiheuttamat haitat ovat huomattavia, sillä niiden diagnostiikka on usein hankalaa ja hoidoksi jää useimmiten allergian aiheuttajaksi epäillyn aineen välttäminen. Koirille on olemassa nykyään myös siedätyshoitosarjoja, joiden teho on vaihteleva. Sekä ruokavalio- että siedätyshoito voivat muodostua omistajalle hyvinkin hintaviksi, mitä haittapuolta ei tule vähätellä.

Virtsakiviä pidetään usein elintosasairautena, jolloin koiran ruokinnalla ja muulla hoidolla on olennainen merkitys sairauden torjunnassa, mutta ongelman syy löytyy kuitenkin geneettisestä alttiudesta. Esimerkiksi ruokinnalla on nähtävissä yhteys sairauden puhkeamiseen. Kääpiöroduilla on suurentunut alttius virtsakiviin, mikä selittyyne virtsateiden pienellä läpimitalla.

Häntämutka voi tarkoittaa monenlaista nikamavikaa aina lievästä hännän päässä sijaitsevasta lähes huomaamattomasta mutkasta vakavaan, koiraa itseään haittaavaan häntämutkaan. Perinteisesti koiranjalostuksessa on vastustettu häntämutkia ponnekkaasti, sillä häntä on suoraan selkärangan jatke ja on haluttu välttää mahdollisia selkärangan alueen nikamavikojen lisääntymisiä. Tutkimuksien mukaan on voitu myös osoittaa mutkahäntäisyyden liittyvän joskus, mutta ei aina, muihin luuston kehityksen häiriöihin. Mutkahäntäisyyden esiintymistä bichon friséillä ei ole erikseen kartoitettu.

Uroskoiran yliseksuaalinen käyttäytyminen, joka ilmenee esimerkiksi sisätiloihin merkkailuna tai jatkuvana astumiskäyttäytymisenä, on hankalasti todettava asia. Sen, kuten muidenkin luonnekysymyksien, arviointi on aina subjektiivista. On vaikea yksiselitteisesti osoittaa, mikä on yliseksuaalista käyttäytymistä ja vielä vaikeampi todentaa, mistä tämäntyyppinen käytösongelma johtuu. Eräs merkittävä tekijä on varmasti uroskoiran saama kotikasvatus, sillä dominoiva uros käyttäytyy herkemmin yliseksuaalisesti kokiessaan olevansa lauman arvoasteikossa huipulla. Kuitenkin näillä koirilla saattaa olla perimässään myös synnynnäinen alttius tämäntyyppiseen käyttäytymiseen, joka puhkeaa esiin olosuhteiden ollessa sopivat. Voidaan todeta, että tämän rodun luonnetta ei ole

tässä vaiheessa vielä kartoitettu riittävästi, että rotujärjestö voisi ottaa kantaa luonneongelmien esiintymiseen tai asettaa niitä koskevia jalostuskäytön rajoituksia.

4.3.4. Sairauksien merkitys jalostukseen käytettäessä

Ensisijaisesti torjuttavia sairauksia ovat sellaiset, jotka aiheuttavat koiralle kipua tai haittaa. Edellä listatuista sairauksista tällaisia voivat olla kaikki, vakavuusasteesta riippuen. Useimpia sairauksia pidetään koirilla joko useamman tai väistävasti yhden geeniparin periyttäminä, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että ilmiänsuutaan terveetkin vanhemmat voivat olla sairauden kantajia ja periyttää sitä jälkeläisilleen.

Legg-Perthes: Tätä sairautta sairastavaa koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Lonkkaniveldysplasia: Jalostukseen käytettäviä koiria suositellaan lonkkakuvattaviksi.

Kivesvikaisuus: Suomen Kennelliiton sääntöjen mukaan kivesvikaisen koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä.

Purentaviat: Koiria, joilla on hammaspuutoksia, tasapurenta tai hampaiden asentovirheitä ei suositella käytettävän jalostukseen. Saman virheen kertaamista suositellaan vältettäväksi siitosyhdistelmiä suunniteltaessa. Muiden purentavirheiden kohdalla tulee noudattaa rotumääritelmää sekä sen selvennöstä. FCI:n linjaus tällä hetkellä on, että P1-puutokset eivät ole jalostukseen käytön este, jos muita välihampaita ei puutu.

Allergiasairaudet: Allergiataipumus on melko voimakkaasti perinnöllinen. Allergiasta kärsivää koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Silmävuoto: Jatkuvasta voimakkaasta silmävuodosta kärsivää koiraa ei suositella käytettävän jalostukseen.

Cilia aberranta/distichiasis/trichiasis/ektooppinen cilia: Jalostuskäytössä kehoitetaan välttämään kahden cilia aberrantaa sairastavan tai tunnetusti periyttävän koiran parittamista keskenään. Kuitenkin nykyisessä tilanteessa, jossa on jo varottava perinnöllistä harmaakaihia, ei voida välttyä yhdistelemästä cilia-koiria.

Virtsakivet: Koiraa, joilla on voimakas taipumus virtsakivien muodostukseen, ei suositella jalostukseen käytettäväksi.

Häntämutka: Koiraa, jolla on niin vakava-asteinen häntämutka, että se estää koiran palkitsemisen näyttelyissä tai häiritsee koiran jokapäiväistä elämää, ei tule käyttää jalostukseen. Lieväasteisenkin häntämutkan kertaamista suositellaan vältettäväksi siitosyhdistelmiä suunniteltaessa.

4.3.5. Muissa maissa ja kirjallisuudessa kuvatut sairaudet

Ulkomailla bichon friséillä todetut sairaudet ovat pääsääntöisesti samoja kuin Suomessa. Uusimman amerikkalaisen tutkimuksen mukaan rodulla esiintyvät sairaudet yleisyysjärjestyksessä ovat (Amerikan bichon frisé -yhdistyksen kotisivu www.bichon.org):

1. Iho-ongelmat ja allergia, atopia
2. Hammasongelmat (hammaskivi ja aikainen hampaiden lähtö)
3. Virtsatietulehdukset ja virtsakivet
4. Ortopediset sairaudet (esim. patellaluksaatio, Legg-Perthesin tauti, välilevyrappeuma)
5. Silmänsairaudet (kaihi, glaukooma, kuivasilmäisyys)
6. Umpierityssairaudet (Cushingin tauti, diabetes, haimatulehdukset)
7. Maksan ja/tai pernan sairaudet
8. Korvasairaudet (infektiot, kuurous)
9. Syöpä (ei tiettyä muotoa)
10. Sydänsairaudet

Ruotsin bichon frisé -yhdistys mainitsee kotisivullaan (www.bichonfrise.se) rodun sairauksista vain patellaluksaation ja silmänsairaudet. Silmänsairauksista ruotsalaiset ovat nostaneet esiin etenkin PRA:n. PRA-tapauksia on löytynyt Ruotsissa seitsemän ja Norjassa neljä.

Englannin Kennelklubin vuonna 2006 tekemän terveystarkastuksen mukaan (rodun vastausprosentti 21,1) yleisimmät sairaudet rodulla olivat (www.thekennelklub.org.uk):

1. Ihosairaudet (vaaleneva kirsupigmentti, ihotulehdukset, hot spot)
2. Silmänsairaudet (silmävuoto, kyynelkanavien tukkeutuminen, ”kirsikkasilmä”)
3. Lisääntymisongelmat (märkäkohtu, synnytysvaikeudet, kohtulihaksen heikkous)
4. Hengitystiesairaudet (yskä, suurentunut kitapurje, nuha, äänekäs hengitys)
5. Tuntemattomat sairaudet (diagnosoimattomat)
6. Sydänsairaudet (sivuääni sydämessä)
7. Hammasongelmat (hammassairaudet, irtoamattomat maitohampaat)
8. Ruuansulatuskanavan sairaudet (suolistotulehdukset, ripuli, veriripuli, erlichioosi)

9. Neurologiset sairaudet (välilevysairaudet)

10. Hyvänlaatuiset kasvaimet (rasvapatit)

Kuten tuloksista voidaan päätellä, terveystutkimuksen toteuttamistapa vaikuttaa suuresti saatuihin vastauksiin. Samoin eri maissa luokitellaan sairauksia hieman eri tavoin, mikä vaikeuttaa tuloksien vertailua. Eri maissa suhtaudutaan terveystutkimuksen tekemiseen myös hieman eri tavoin, jolloin tuloksien vertailu edelleen vaikeutuu, kun tutkittua tietoa ei ole kaikilta osin käytettävissä.

4.3.6. Yleisimmät kuolinsyyt

Taulukko 9 Yleisimmät kuolinsyyt. (Jalostustietojärjestelmä 2017)

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	5 vuotta 3 kuukautta	1
Hermostollinen sairaus	2 vuotta 1 kuukautta	2
Epilepsia	2 vuotta 10 kuukautta	1
Hermostollinen sairaus	1 vuotta 5 kuukautta	1
Iho- ja korvasairaudet	5 vuotta 9 kuukautta	1
Atopia, allerginen atooppinen ihotulehdus	5 vuotta 9 kuukautta	1
Immunologinen sairaus	3 vuotta 11 kuukautta	2
Immunologinen sairaus	1 vuotta 3 kuukautta	1
Immuunihemolyyttinen anemia, IMHA, AIHA	6 vuotta 8 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	6 vuotta 10 kuukautta	11
Kasvainsairaudet, syöpä	7 vuotta 5 kuukautta	2
Maksan, munuaisten tai suoliston kasvain	10 vuotta 6 kuukautta	1
Muu kasvainsairaus	6 vuotta 8 kuukautta	5
Pernan, sydämen tai verisuonijärjestelmän kasvain	5 vuotta 9 kuukautta	2
Virtsarakon kasvain	5 vuotta 2 kuukautta	1
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	2 vuotta 5 kuukautta	1
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	5 vuotta 10 kuukautta	2
Pelokkuus	3 vuotta 5 kuukautta	1
Vihaisuus	8 vuotta 3 kuukautta	1
Luusto- ja nivelsairaus	6 vuotta 11 kuukautta	3
Luusto- ja nivelsairaus	8 vuotta 6 kuukautta	1
Muu luuston tai nivelten sairaus	2 vuotta 9 kuukautta	1
Polven ristsidevaurio	9 vuotta 8 kuukautta	1
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	3 vuotta 5 kuukautta	4
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	6 vuotta 5 kuukautta	2
Maksan vajaatoiminta	0 vuotta 4 kuukautta	1
Muu maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus	0 vuotta 6 kuukautta	1
Muu sairaus, jota ei ole listalla	5 vuotta 7 kuukautta	8
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 6 kuukautta	5
Muu kehityshäiriö	0 vuotta 6 kuukautta	5
Sydänsairaus	0 vuotta 11 kuukautta	3
Muu sydämen sairaus tai vajaatoiminta	0 vuotta 5 kuukautta	1
Sydämen läppävuoto, endokardoosi	0 vuotta 7 kuukautta	1
Sydänsairaus	1 vuotta 9 kuukautta	1
Synnytysvaikeus	6 vuotta 2 kuukautta	1
Kuollut keisarinleikkaukseen tai sen komplikaatioihin	6 vuotta 2 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 11 kuukautta	16
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	9 vuotta 10 kuukautta	1
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	2 vuotta 4 kuukautta	1
Munuaisten vajaatoiminta	2 vuotta 4 kuukautta	1
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	3 vuotta 10 kuukautta	4
Kaikki yhteensä	4 vuotta 5 kuukautta	66

Edellä oleva taulukko antaa vääristyneen kuvan rodun keskimääräisestä eliniästä. Suurin osa niin sanottujen lemmikkikoirien omistajista ei käytä Suomen Kennelliiton Omakoira-palvelua eikä näin ollen ilmoita koiransa kuolinsyytä tai elinikää. Rotujärjestön oman arvion mukaan keskimääräinen elinikä rodulla on noin 13 vuotta. Rotujärjestö toivoo kasvattajien lisäävän informaatiota Omakoira-palvelusta kasvattiensa omistajille, jotta kaikki sen palvelut, muun muassa keskimääräisen eliniän tallennus, olisivat mahdollisimman todenmukaisia. Rotujärjestö kehottaa jäseniään samaan internetsivuillaan.

4.3.7. Lisääntyminen

Bichon frisé -urokset ovat hyviä astujia, kuten myös nartut hyviä synnyttäjiä ja emoja. Lisääntymiseen, synnytykseen sekä pentujen hoitoon liittyvät ongelmat ovat rodussa marginaalisia. Myöskään pentukuolleisuutta ei juuri esiinny. Joitakin epämuodostumia, muun muassa hydrakefalus, tiedetään ilmenneen, samaten joitain luuston- ja sisäelinten kehityshäiriöitä, mutta rekisteröintimääriin nähden nekin ovat marginaalisia. Keskimääräinen pentuekoko oli 4,2 pentua vuonna 2017, mikä vastaa hyvin viimeisen kymmenen vuoden keskiarvoa rodun pentuekoosta.

4.3.8. Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Bichon frisé on anatomialtaan terve, hyvin normaalirakenteinen koira, joten rodulla ei ole erityispiirteitä, jotka altistaisivat rodun yksilöitä muita rotuja enemmän sairauksille eikä varsinkaan synnytysongelmille.

4.3.9. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Rodun suurimmat ongelmat tällä hetkellä terveyden suhteen ovat perinnöllinen harmaakaihi, erilaiset allergiat ja ihosairaudet sekä iäkkäämmillä koirilla erilaiset kasvainsairaudet. Kasvainsairaudet sekä allergiat ovat teollistumisen myötä lisääntyneet myös ihmisillä, joten mahdollista yhteyttä elinympäristöön ja muihin ympäristötekijöihin ei voida missään tapauksessa pois sulkea, mutta edellä mainituilla sairauksilla on taipumus periytyä.

Perinnöllistä harmaakaihia lukuun ottamatta selkeää perinnöllisyyskaavaa on vaikea löytää muista mainituista ongelmista. Tosin pois lukien seikan, että harmaakaihi on selkeästi perinnöllinen, ei periytymismallia ole voitu vielä rodulla todentaa.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1. Rotumääritelmä

Bichon frisén kuuluu rotumääritelmän mukaan olla tasapainoinen ja terverakenteinen kokonaisuus, jolloin koira kykenee liikkumaan vaivattomasti pitkin, maatavoittavin askelin. Rodun ulkomuodollinen taso on Suomessa kansainvälisesti vertaillenkin hyvin korkea, minkä osoittavat esimerkiksi

suomalaisten pentujen kysyntä ulkomaisille kasvattajille sekä suomalaisten koirien näyttelymenestys ympäri maailmaa. Ulkomuodon jalostuksessa ei saa lähteä liioittelulinjalle, ettei altisteta rotua sairauksille tätä kautta. Pääpaino ulkomuodollisesti tavoiteltavissa ja vältettävissä asioissa tulee olla koiran kannalta kipua ja haittaa tuottavien ominaisuuksien välttämisessä.

Rotumääritelmän mukaan bichon frisén koon yläraja on 30 senttimetriä. Tyyppi ja koko ovat Suomessa melko vakiintuneita, jolloin harvoin enää tavataan säkäkorkeuden ylärajan ylittäviä koiria. Luuston vahvuuteen tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota. Tarkoituksena on tavoitella keskivahvaa, ei raskasta eikä siroa luuston rakennetta.

Bichon frisén tulee olla korkeuttaan hieman pidempi, ei neliömäinen koira, jonka rungon syvyys on noin puolet koiran kokonaiskorkeudesta. Mittasuhteet ovat pääsääntöisesti parantuneet. Ulkomuodon jalostuksessa tulee kuitenkin huomioida rodun oikea raajakorkeus, sillä nykyisin rodussa esiintyy selvästi liian korkearaajaisia yksilöitä. Samoin lanneosan pituuteen tulee kiinnittää huomiota siten, että vältettäviä ovat sekä liian pitkä lanneosa että liian lyhyt lanneosa, johon usein liittyy jyrkkä lantio.

Pigmentin voimakkuus tulee huomioida jalostuksessa. Jalostukseen käytettävillä nartuilla voidaan sallia kirsupigmentin lievä vaaleneminen juoksun yhteydessä, uroksella tulee olla hyvä kirsupigmentti ympäri vuoden. Viime vuosina on ollut merkillepantavaa kasvattajien taipumus unohtaa, kuinka tärkeää voimakas luomipigmentti on rodulle ja erityisesti rodun tyyppilliselle ilmeelle. Ilmiö on havaittavissa ympäri maailmaa rodun keskuudessa.

Rotumääritelmän mukaisesti kannetussa hännässä vain hännän karvat koskettavat koiran selkää. Liian useilla yksilöillä häntä kokonaisuudessaan tai osittain koskettaa selkää, eivätkä ainoastaan hännän karvat. Ulkomuototuomarit eivät juurikaan puutu näihin häntiin, vaan pikemminkin saattavat alentaa nuoren koiran palkintosijaa vielä asettumattoman hännän vuoksi. Tosiasiassa suurimmasta osasta juniori-ikäisinä häntänsä hieman avoimesti kantavista koirista tulee niitä, joilla vanhempana on juuri rodulle ideaali hännänkanto.

Purentojen osalta rodun tilanne on viime vuosina parantunut ja alapurentaa esiintyy vähemmän. Kuitenkin, kuten aiemminkin, leveää tasapurentaa on pidettävä parempana kuin leikkaavaa purentaa yhdistettynä aivan liian kapeaan alaleukaan. Myös etu- ja kulmahampaiden täyteen määrään sekä kulmahampaiden asentoon tulee kiinnittää huomiota.

Pään tyyppin jalostukseen tulee edelleen kiinnittää huomiota. Bichon frisén kallo-osan kuuluu olla litteä. Rodussa esiintyy jonkun verran pyöreäkalloisuutta, jota tulee jalostuksellisesti pyrkiä välttämään. Etenkin yhdessä pyöreiden silmien ja liioitellun lyhyen kuonon kanssa tämä saa aikaan vaikutelman niin sanotusta kääpiömäisyydestä, mikä on rodulle virhe. Liian pyöreä kallo-osa saattaa altistaa rotua muun muassa aukileille ja vesipäisyydelle. Kallo-osan ei myöskään tule olla liian kapea,

sillä tällöin ei voida saavuttaa rodun pään mittasuhteille tavoiteltavaa tasasivuista kolmiota silmien ulkonurkista kirsun kärkeen.

Rotumääritelmän mukaan bichon frisén kallon tulee olla kuonoa hieman pidempi. Liian pitkiä sekä liioitellun lyhyitä kuono-osia tulee välttää. Liian lyhyt kuono-osa altistaa rotua alapurentaisuudelle sekä saattaa altistaa hengitysteiden rakenteellisille ongelmille.

Jalostuksessa tulisi välttää liian vaaleita silmiä sekä liioitellun suurten silmien jalostamista. Liian suuret, niin sanotut mulkosilmät, ovat herkemmit vaurioitumaan kuin normaalin kokoiset silmät sekä altistavat koiraa krooniselle silmävuodolle. Liian suuret silmät saavat koiran näyttämään myös kääpiökoiramaiselta, mikä ei kuulu bichon frisén oikeaan ilmeeseen.

Näyttelykehissä näkee joskus voitokkaitakin yksilöitä, joilla voi olla liikkeussaan oikeanlainen maatavoittava takapotku, mutta etuosan rakenteellisten ongelmien vuoksi koiran etuliikkeet eivät yllä samaan tasoon. Esimerkiksi liian lyhyt olkavarsi, etuasentoiset lavat ja liian kapea eturinta voivat aiheuttaa epävakautta koiran etuliikkeisiin, mikä rasittaa koiran elimistöä etenkin yhdistyneenä hyvin muodostuneeseen takaosaan, jolloin koiran liikkeet ovat eri paria. Koirien etuosien rakenteellisiin puutteisiin tulisi kiinnittää jalostuksessa nykyistä enemmän huomiota ja pyrkiä entistä enemmän tasapainoisiin, yhdensuuntaisiin, maatavoittaviin liikkeisiin. Takaosat vaikuttavat olevan kannassa yleisesti melko hyviä, mutta patellaluksaation välttämiseksi on edelleen kiinnitettävä huomiota myöskin riittävästi kulmautuneisiin takaraajoihin, jotka eivät saa olla kiertyneet.

Bichon frisén turkin tulee olla paksu, pehmeä ja silkkimäinen. Liian paksujen, niin sanottujen show-turkkien jalostamista tulee välttää, koska vaikka ne näyttelyolosuhteissa ovatkin näyttäviä, niiden hoitaminen saattaa olla hankalaa lemmikkikoiran omistajalle. Liian paksu, huopaantunut ja takkuinen turkki aiheuttaa koiralle monia erilaisia ongelmia, mahdollisesti jopa ihotulehduksia.

Rotumääritelmä kokonaisuudessaan on jalostuksen tavoiteohjelman liitteenä.

4.4.2. Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rotujärjestö on järjestänyt vuosittain 3 - 5 jalostustarkastusta, joissa tarkastetaan yhteensä +- 10 koiraa. Jalostustarkastetuilla koirilla ei viime vuosina ole ollut sellaisia virheitä, jotka olisivat automaattisesti johtaneet hylkäävään tulokseen. Suurin osa jalostukseen käytettävistä yksilöistä käytetään yleensä vähintään yksi tai kaksi kertaa näyttelyissä ennen jalostuskäyttöä. Rotujärjestön sitoumuskasvattajasopimuksen allekirjoittaneet kasvattajat ovat sitoutuneet käyttämään jalostukseen yksilöitä, joilla on vähintään kahdesta näyttelystä laatuarvosana erittäin hyvä tai hyväksytty jalostustarkastus.

Rodun yksilöitä käy näyttelyissä hyvin vaihteleva määrä. Vuonna 2017 määrä vaihteli muutamasta aina useaan kymmeneen. Todennäköisesti näyttelyiden nousseet ilmoittautumishinnat vaikuttavat siihen, että ihmiset mieltivät täsmällisemmin ja tarkemmin mihin näyttelyyn osallistuvat. Määrä ei ole

paljon rekisteröinteihin nähden, mutta kuten jo edellä mainittiin, rodun vaativa näyttelykunnostus vähentää lemmikkiharrastajien näyttelykäyntejä. On kuitenkin huomioitava, että näyttelykäynnit jakautuvat useammille eri yksilöille, koska lähes kaikki rodun sitoumuskasvattajien jalostuskoirat on palkittu vähintään laatuarvosanalla erittäin hyvä. Kuitenkin suurin osa koirista, jotka ovat käyneet näyttelyissä useammin kuin kerran, on palkittu laatuarvosanalla erinomainen.

4.4.3. Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Koska rotu on puhtaasti seurakoira, ei ulkomuoto vaikuta rodun varsinaiseen käyttötarkoitukseen kuin mieltymysten osalta. Rotu on pieni seurakoira, joten näyttelyt ja jalostustarkastukset muokkaavat kokoa rotumääritelmän toivomaan suuntaan eli rotu pysyy pääsääntöisesti korkeintaan 30 senttimetrin säkäkorkeudessa. Näyttelyt ja tarkastukset karsivat myös niin sanotuiksi sylikoiriksi liian raskaita yksilöitä tehokkaasti jalostuskäytöstä suosien kuitenkin keskivahvoja pieniä koiria, joten liialliset ja liioitellun kääpiömäiset ominaisuudet eivät pääse pesiytymään rotuun. Rodun tämänhetkinen rakenne vastaa erittäin hyvin käyttötarkoitustaan.

4.4.4. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Rodun keskeisemmät ulkomuoto-ongelmat näkyvät heikentyneenä pigmentoitumisena, erittäin tummaa kirsu-, luomi- ja ihopigmenttiä on läpi historian pidetty tunnusomaisena rodulle. Rakenteellisesti pohjoisamerikkalaisten tuontikoirien mukanaan tuoma liioiteltu villakoiratyypinen rakenne näkyy jonkin verran tämän hetken kannassa; liiallinen raajakorkeus, kapea reisi ja niukemmat polvikulmaukset ovat tuoneet mukanaan jonkin verran patellaluksaatioita. Koirien liian lyhyt selkä sekä turhan suuri raajakorkeus tuovat mukanaan rodulle ei-toivottua villakoiramaista keveyttä liikkeisiin. Bichon frisé on villakoiraa selkeästi rungoltaan pidempi ja raskastekoisempi, joten sen oikea liikunta poikkeaa selvästi villakoiran liikkeestä.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

5.1. Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Käytetyimpien jalostuskoirien (urokset/nartut) tasoa voi tarkastella oheisista taulukoista viimeisen viiden vuoden ajalta. Taulukoissa näkyvät jälkeläisten sairaspersentit näyttävät paljon paremmilta kuin todellisuudessa ovatkaan. Esimerkiksi koiralla voi olla vain yksi silmätarkastettu jälkeläinen, jolla on yksi ylimääräinen distichiasis-karva silmässä, minkä vuoksi taulukko näyttää koiran jälkeläiset sataprosenttisesti silmäsairaiksi. Rotujärjestö on tiedustellut useilta eri silmäsairauseläinlääkäreiltä näiden suhtautumista rodun distichiasis-karvoihin ja heidän mukaansa ne ovat yleisesti ottaen varsin vähäisesti haittaa tuottavia. Tässä valossa tuntuu hurjalta, että tilasto antaa koiran jälkeläisistä varsin sairaan kuvan.

Taulukko 10 Nartut.

	Narttu	Synt. vuosi	Pennut				Polvet				Silmät			
			Pentueet	Yhteensä	Vuodenaika	Toisessa polv.	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	LEEWARD'S BEAT O'MY HEART	2007	5	30	0	88	6	1	20 %	17 %	6	1	20 %	17 %
2	SHEREE	2007	5	27	0	31	6	1	22 %	17 %	7	1	26 %	14 %
3	CRYSTAL WHITE'S PAMBLA	2008	5	25	0	21	3	1	12 %	33 %	3	1	12 %	33 %
4	TIFFANY QUEENBORK	2007	5	25	0	22	3	2	12 %	67 %	3	0	12 %	0 %
5	LEEWARD'S BRITNEY BEARS	2009	5	24	0	114	4	0	17 %	0 %	4	1	17 %	25 %
6	TARLYNN ARABELLA	2012	4	24	8	9	2	0	8 %	*	2	0	8 %	*
7	LEEWARD'S BEARRITZ BEAUTY	2012	4	22	2	13	1	0	5 %	*	2	1	9 %	*
8	C.I.B.R. MIVASE MVA EE MVA RU MVA HeJW-10 JV-10 RKFV TLNW-14 LADYKILLERS SCANDALOUS	2009	4	22	0	35	10	3	45 %	30 %	8	1	36 %	12 %
9	UMBRA QUEENBORK	2007	3	22	0	3	1	0	5 %	*	1	0	5 %	*
10	LEEWARD'S TRICK O'MY HEART	2009	4	21	0	24	7	2	33 %	29 %	7	1	33 %	14 %
11	C.I.B.R. MIVAE MVA WYOMERS PEEKING AT SUGERIN	2010	4	21	0	64	5	0	24 %	0 %	5	2	24 %	40 %
12	SNOWOLF'S BE MY OWN	2009	4	21	0	9	2	0	10 %	0 %	2	0	10 %	0 %
13	JODIE QUEENBORK	2013	3	21	6	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
14	LEEWARD'S HEART OF HEARTS	2010	5	21	0	25	3	0	14 %	0 %	3	0	14 %	0 %
15	FI MVA SNOWOLFS XOTIC MYSTERY	2007	4	20	0	16	2	0	10 %	0 %	3	2	15 %	67

Taulukko 11 Urokset.

	Uros	Synt. vuosi	Pennut				Polvet				Silmät			
			Pentueet	Yhteensä	Vuoden aika	Toisessa polvi	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	ORLANDO CHARNETT	2005	29	121	0	186	20	5	17 %	25 %	19	1	16 %	5 %
2	FI MVA LEEWARD'S EGO LIKE HAIRDO	2008	24	104	0	102	18	4	17 %	22 %	18	4	17 %	22 %
3	CASPIAN QUEENBORK	2009	27	102	0	21	12	5	12 %	42 %	13	1	13 %	8 %
4	PARO	2009	18	98	30	4	4	0	4 %	*	4	0	4 %	*
5	LEEWARD'S DREAM BEAR	2012	23	94	13	21	4	0	4 %	*	4	0	4 %	*
6	FI MVA RU MVA AMON RA LESTA PLUS	2007	23	91	0	41	21	10	23 %	48 %	23	1	25 %	4 %
7	C.I. B US MVA FI MVA SK MVA SE MVA LV MVA EE MVA SI MVA LT MVA AT MVA BALT MVA PL MVA HU MVA BG GR MVA BG MVA MK MVA MD MVA RS MVA ME MVA HR MVA SM MVA JMV-08 MV-09 BODACIOUS ARCH ENEMY	2007	19	81	0	275	24	2	30 %	8 %	22	1	27 %	5 %
8	C.I. B FI MVA SE MVA EE MVA RO MVA HeW-10 V-11 EEV-12 EUV-12 BUV-12 LADYKILLER'S SUPERNATURAL	2009	20	80	7	112	23	6	29 %	26 %	20	2	25 %	10 %
9	C.I. B POHJ MVA FI MVA DK MVA SE MVA EE MVA EE VMVA RU JMVA LV JMVA EE JMVA LVJV-10 EUV-11 MVV-17 VV-17 HeW-17 SEVV-17 JITTERBOP BLOODY NIGHTMARE	2009	18	72	4	94	18	7	25 %	39 %	19	3	26 %	16 %
10	FIN MVA MANOIR'S ZOOM TO WYOMERS	2006	16	71	0	322	30	8	42 %	27 %	29	8	41 %	28 %
11	CHIMMI QUEENBORK	2013	15	68	8	11	6	0	9 %	*	7	2	10 %	29 %
12	LEEWARD'S TRULY MADLY BEARLY	2009	14	65	0	99	13	4	20 %	31 %	12	3	18 %	25 %
13	C.I. B FI MVA SE MVA EE MVA LT MVA RU MVA LT JMVA LV JMVA EE JMVA BALT JMVA LTJV-11 WHITE PIXYS STORMING GLORY	2010	15	64	8	22	12	3	19 %	25 %	11	3	17 %	27 %
14	FI MVA LEEWARD'S RON STOPPABLE	2007	15	59	0	12	6	0	10 %	0 %	8	2	14 %	25 %
15	US MVA FI MVA ALLURE CHENOA CHIPS AHOY	2007	14	58	0	53	9	1	16 %	11 %	9	1	16 %	11 %

5.2. Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteiden toteutumisen vertailu:

Tavoite/Populaatio: Rodun jalostuksen ensisijaisena tavoitteena on rodun geenipoolin säilyttäminen tai jos mahdollista sen laajentaminen. Rodun tehollisen populaation kasvattaminen hidastaa sukusiitoksen kasvunopeutta ja on siksi tärkeä tavoite. Lopullisena tavoitteena on bichon frisé -kannan säilyttäminen Suomessa kohtalaisen runsaslukuisena, ulkomuodoltaan, luonteeltaan ja terveydeltään korkeatasoisena ja geenipohjaltaan laajana.

Toteutunut: Rodun geenipooli on säilynyt suurimmalta osalta samana.

Tavoite/Terveys: Tavoitteena terveyden suhteen on, että kaikki jalostukseen käytettävät koirat polvi- ja silmätarkastetaan ennen astutusta. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla vanhempi kuin 12 kuukautta. Myös lonkkakuvauksia suositellaan tehtävän yhä useammille jalostusyksilöille. Näin pyritään saamaan tutkittua tietoa rodun terveydentilasta. Rodun terveydentilan jatkuva kartoittaminen ja terveystietojen hyödyntäminen mahdollisimman laajasti on eräs rotujärjestön tärkeä tavoite.

Toteutunut: Kaikki jalostukseen käytettävät rekisteröitävät yksilöt polvi- ja silmätarkastetaan. Silmätarkastus on voimassa 12 kuukautta ja polvilausunnon raja-arvo max 1/1. Lonkkakuvauksia ja -tuloksia on viimeisen kymmenen vuoden aikana tehty 99. Näistä A-lonkkia on ollut 41 prosenttia, B-lonkkia 21, C-lonkkia 24, D-lonkkia kahdeksan ja E-lonkkia neljä prosenttia.

Tavoite/Luonne: Tavoitteena on se, että bichon frisé säilyttää seurakoiralle soveltuvan terveen ja iloisen perusluonteensa, eivätkä arkuus tai muut luonneongelmat rodussa lisäänty. Tarkempi paneutuminen luonteiden seurantaan omistajille suunnatuin kyselyin on eräs rotujärjestön seuraavista haasteista

Toteutunut: Vuonna 2017 järjestetyn luonnekyselyn mukaan rotu on säilyttänyt seurakoiralle sopivan luonteensa hyvin, vastausten lukumäärä tähän kyselyyn on kuitenkin otettava huomioon tätä tulkittaessa.

Tavoite/Ulkomuoto: Tavoitteena on saada ulkomuoto entistäkin yhtenäisemmäksi karsimalla täysin vääriä tyyppisiä jalostuksesta, rakenne säilymään terveenä ja rotumääritelmän mukaisena sekä säilyttää rodun erityispiirteet. Tavoitteena on, että jalostukseen käytettävät yksilöt edustavat ulkomuodoltaan vähintään rodun keskitasoa, mikä käytännössä tarkoittaa vähintään näyttelyistä saatua laatuarvosanaa EH tai hyväksyttyä jalostustarkastusta. Ulkomuodon yhtenäistyminen ei kuitenkaan saa vaarantaa terveyttä ja luonnetta, joita on pidettävä ulkomuotoa tärkeämpinä jalostustavoitteina.

Toteutunut: Tavoitteet ulkomuodon osalta ovat toteutuneet niiltä osin, mitä voidaan todeta näyttelyissä ja jalostustarkastuksissa käyneistä koirista.

Tavoite/Rotujärjestö: Tavoitteena on, että rotujärjestön jäsenmäärä kasvaa tasaisesti. Rotujärjestö tarjoaa kasvattajille, bichon frisén omistajille ja hankintaa suunnitteleville henkilöille hyödyllistä tietoa ja tapahtumia sekä edistää rodun tunnettavuutta ja arvostusta. Rotujärjestö kouluttaa uusia päteviä ulkomuototuomareita arvostelemaan rotua. Tavoitteena on, että kaikki rotujärjestön jäsenenä olevat kasvattajat allekirjoittaisivat rotujärjestön sitoumuskasvattajasopimuksen.

Toteutunut: Kaikki kasvattajat eivät ole allekirjoittaneet rotujärjestön sitoumuskasvattajasopimusta. Jäsenmäärä on keskimäärin samana. Uusia ulkomuototuomareita on koulutettu. Lisäksi rotujärjestö on edelleen jakanut tietoa sekä lehdessään että internetsivuillaan.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1. Jalostuksen tavoitteet

Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus puhtaasti seurakoirana tuskin tulee muuttumaan tulevaisuudessakaan. Tämä asettaa ennen kaikkea rodun terveydentilaan ja luonteisiin liittyvät jalostukselliset vaatimukset etusijalle. Rotujärjestön rooli kasvattajien motivoijana ja tiedon jakajana tässä suhteessa tulee olemaan entistä merkittävämpi.

Rotu saattaa olla Suomessa tulevaisuudessa jakautumassa entistä näkyvämmiin näyttelylinjaisiin ja kotikoiralinjaisiin koiriin. Tällä hetkellä näyttää valitettavasti siltä, että ne kasvattajat, jotka eivät hanki jalostuskoirilleen rotujärjestön vähimmäisvaatimusten mukaista näyttelytulosta tai hyväksyttyä jalostustarkastustulosta eivät myöskään ole kovin motivoituneita tutkituttamaan siitosyksilöiden terveydentilaa ennen astutusta. Pahimmillaan tämä johtaa rodun kannan täydelliseen kahtiajakautumiseen.

Jos luonne- ja terveystavoitteet pystytään saavuttamaan koko populaation osalta, erilinjaiset koirat saattavat parhaimmillaan toimia toisilleen tulevaisuudessa myös geenipankkina ja auttaa turvaamaan jalostuspohjan laajuutta.

Jalostuspohjan laajuus rodussa tällä hetkellä on huolestuttava. Kasvattajien motivoiminen ja etenkin tiedon välittäminen konkreettisista keinoista geenipohjan laajentamiseksi tulevat olemaan rotujärjestön erittäin tärkeitä tehtäviä tulevaisuudessa.

Rotujärjestön tavoitteina seuraaville viidelle vuodelle ovat seuraavat kohdat:

Populaatio: Rodun jalostuksen ensisijaisena tavoitteena on rodun geenipoolin säilyttäminen tai jos mahdollista sen laajentaminen. Rodun tehollisen populaation kasvattaminen hidastaa sukusiitoksen kasvunopeutta ja on siksi tärkeä tavoite. Lopullisena tavoitteena on bichon frisé -kannan säilyttäminen Suomessa kohtalaisen runsaslukuisena, ulkomuodoltaan, luonteeltaan ja terveydeltään korkeatasoisena ja geenipohjaltaan laajana.

Terveys: Tavoitteena terveyden suhteen on, että kaikki jalostukseen käytettävät koirat polvi- ja silmätarkastetaan ennen astutusta niin kuin jo rodun PEVISA-ohjelma tällä hetkellä vaatii. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla vanhempi kuin 12 kuukautta. Myös lonkkakuvauksia suositellaan tehtävän yhä useammille jalostusyksilöille. Näin pyritään saamaan tutkittua tietoa rodun terveydentilasta. Rodun terveydentilan jatkuva kartoittaminen ja terveystietojen hyödyntäminen mahdollisimman laajasti on eräs rotujärjestön tärkeä tavoite; silmien- ja polvien osalta tuloksia on helppo seurata KoiraNet-ohjelman avulla.

Luonne: Tavoitteena on se, että bichon frisé säilyttää seurakoiralle soveltuvan luonteensa, eivätkä arkuus tai muut luonneongelmat rodussa lisäänty.

Ulkomuoto: Tavoitteena on säilyttää ulkomuoto yhtenäisenä karsimalla täysin vääriä tyyppisiä jalostuksesta, rakenne säilymään terveenä ja rotumääritelmän mukaisena sekä säilyttää rodun erityispiirteet. Tavoitteena on, että jalostukseen käytettävät yksilöt edustavat ulkomuodoltaan vähintään rodun keskitasoa, mikä käytännössä tarkoittaa vähintään näyttelyistä saatua laatuarvosanaa EH tai hyväksyttyä jalostustarkastusta. Ulkomuodon yhtenäistyminen ei kuitenkaan saa vaarantaa terveyttä ja luonnetta, joita on pidettävä ulkomuotoa tärkeämpinä jalostustavoitteina.

Rotujärjestö: Tavoitteena on, että rotujärjestön jäsenmäärä kasvaa tasaisesti. Rotujärjestö tarjoaa kasvattajille, bichon frisén omistajille ja hankintaa suunnitteleville henkilöille hyödyllistä tietoa ja tapahtumia sekä edistää rodun tunnettavuutta ja arvostusta. Rotujärjestö kouluttaa uusia päteviä ulkomuototuomareita arvostelemaan rotuamme. Tavoitteena on, että kaikki rotujärjestön jäsenenä olevat kasvattajat allekirjoittaisivat rotujärjestön sitoumuskasvattajasopimuksen.

Rotujärjestön jalostusneuvonta on avointa kaikille sitä tarvitseville rodun harrastajille. Neuvonta perustuu rotumääritelmään ja voimassa olevaan jalostuksen tavoiteohjelmaan.

Sekä yhdistyksen kotisivulle että lehteen on laadittu lomake, jolla omistajat ja kasvattajat voivat jatkuvasti ilmoittaa koirillaan todettuja sairauksia rotujärjestölle. Sairaiden koirien nimet ja diagnoosit julkaistaan omistajan suostumuksella yhdistyksen lehdessä ja kotisivulla, jos omistaja toimittaa yhdistykselle eläinlääkärin todistuksen kyseisestä sairaudesta.

Jalostustoimikunta seuraa Kennelliiton Jalostustietojärjestelmän avulla rodun terveys- ja jalostustilastoja esimerkiksi todettujen sairauksien, matadorijalostuksen ja sukusiitosprosenttien osalta. Jalostustoimikunta valvoo sitoumuskasvattajasopimuksen noudattamista.

Jalostus- ja jälkeläistarkastukset suoritetaan pääsääntöisesti näyttelyiden kautta.

Jalostustoimikunta vastaa tuomarikokelaiden ja ulkomuototuomareiden koulutuksesta ja tuomarikollegioiden järjestämisestä.

Jalostustoimikunta painottaa, ettei se halua harjoittaa sanelupolitiikkaa, koska rotukoirien kasvattaminen Suomessa on vapaata. Kasvattajalla on aina viime kädessä vastuu tekemistään päätöksistä ja siten myös kasvatustyönsä tuloksista. Jalostustoimikunta asettaa yleisten normien ja suositusten mukaiset ohjeet sekä rotukohtaiset suositukset. Näin pyritään edesauttamaan pitkäjänteistä jalostusta rodussa ja jalostustoimikunnan ja kasvattajien välistä yhteistyötä.

6.2. Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Jalostusyksilöiden on täytettävä seuraavat PEVISA-vaatimukset ja Kennelliiton rekisteröintivaatimukset, jotta pentue voidaan rekisteröidä:

PEVISA:

Pentujen vanhemmista tulee olla astutushetkellä voimassa oleva silmätarkastuslausunto ja ennen astutusta annettu polvitutkimuslausunto.

Silmätarkastuslausunto ei saa olla 12 kuukautta vanhempi. Perinnöllistä kataraktaa, PRA:ta, gRD:ta tai tRD:ta sairastavan koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä. Jos koiralla on todettu mRD, on se paritettava RD:n suhteen terveen koiran kanssa.

Rekisteröinnin raja-arvo on polvilumpioluoksaation aste 1.

Koiran tulee olla astutushetkellä vähintään 18 kuukauden ikäinen.

Yhdellä jalostusuroksella voi olla elinaikanaan korkeintaan sata rekisteröityä jälkeläistä, viimeinen rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Jalostustieteellinen toimikunta on kirjannut muistiin rodulle toistaiseksi voimassa olevan ulkomaisia uroksia koskevan poikkeusluvan, jolloin ulkomaiselta, ulkomailla asuvalta urokselta ei vaadita silmä- ja polvitutkimustulosta.

Rotujärjestön lisävaatimukset ja suositukset jalostusyksilöille:

Ei suositella käytettäväksi koiraa jalostukseen, jos:

Geenipohjan laajuuden turvaamiseksi suositellaan, että samoja siitosyhdistelmiä ei uusittaisi sekä pyydetään kasvattajia kiinnittämään huomiota siihen, että jalostusurosten määrä suhteessa narttuihin olisi mahdollisimman suuri. Olisi toivottavaa, että kasvattajat pyrkisivät välttämään samojen näyttelyvoittajien käyttämistä jalostukseen huomattavan suuressa määrin ja esimerkiksi sen sijaan harkitsisivat näiden koirien vähemmän tunnettujen sisarusten jalostuskäyttöä. Muita geenipohjan leventämiseen tähtääviä keinoja ovat vierassukuisten tuontikoirien hankkiminen tai lainaaminen jalostuskäyttöä varten ulkomailta sekä narttujen astuttaminen ulkomaisilla uroksilla tai tuontispermalla.

Kasvattajan pyytäessä urossuosituksia nartulle on hänen hyvä olla oma uroshdotus. Urosta voidaan suositella jalostukseen, mikäli se on jalostustarkastettu ja siinä hyväksytty jalostukseen käytettäväksi tai se on saanut näyttelyissä vähintään kahdesti laatuarvostelupalkinnon EH sekä täyttää yhdistyksen siitosyksilöille asettamat terveysvaatimukset. Rotuyhdistys aloittaa jalostukseen käytössä olevien urosten listaamisen.

Ensimmäistä kertaa narttua penikoitettaessa tulee sen olla synnytyshetkellä alle viisivuotias.

Yhden uroksen jälkeläismäärä saa kalenterivuodessa olla korkeintaan 25 Suomessa rekisteröityä pentua kuitenkin siten, että viimeinen rajan ylittävä pentue hyväksytään kokonaisuudessaan, ellei raja ole täyttynyt ennen astutusta. (Esimerkiksi, jos koiralla on jo 24 jälkeläistä, on sallittua käyttää sitä jalostukseen kyseisenä vuonna vielä kerran ja koko syntyvä pentue hyväksytään pentujen lukumäärästä riippumatta.)

Jalostusyksilöiden tulee olla terveitä ja hyväluonteisia: ei arkoja, aggressiivisia, yliseksuaalisia, vaan tyypillisen iloisen ja avoimen bichonin luonteen omaavia yksilöitä. Erityisesti jalostuskoirien valinnassa vältettäviä sairauksia tai ominaisuuksia ovat sellaiset, joiden voidaan katsoa aiheuttavan koiralle kipua tai haittaa, kuten esimerkiksi allergiat, tai vaikuttavan rodun elinvoimaisuutta vähentävästi.

Jalostukseen käytettävän yhdistelmän yhteenlaskettu polvitulos ei saa ylittää yhtä. Jos toisella osapuolella on tois- tai molemminpuolinen 1-asteen patellaluksaatio, tulee toisen osapuolen olla täysin tervepolvinen.

Jos jalostukseen käytettävän koiran toisella vanhemmalla on todettu harmaakaihi, voi koiraa käyttää jalostukseen vain seuraavin ehdoin:

- Koiran toisen vanhemman tulee olla kaihivapaa.
- Koiran tulee ensimmäisellä kerralla jalostukseen käytettäessä olla astutushetkellä vähintään 3 vuoden ikäinen. Kaihisairaana koiran jälkeläistä saa käyttää jalostukseen yhden kerran kalenterivuodessa.
- Koira tulee olla virallisesti todettu silmistään terveeksi joka kerta korkeintaan 6 kk ennen astutusta.
- Kahta kaihisairaana vanhemman jälkeläistä ei saa yhdistää keskenään.

Jalostukseen käytettävillä koirilla on oltava näyttelyistä vähintään laatuarvostelu EH kaksi kertaa tai molemmilla jalostustarkastus. Sitoumuskasvattajat voivat poiketa jalostuskoiran näyttelytulosvelvoitteesta kerran kalenterivuodessa tai noudattaa viiden ERIn sääntöä. Mikäli kasvattajalla on viidessä viimeisessä näyttelyikäisessä pentueessa vähintään viisi näyttelyssä laatuarvosanalla erinomainen palkittua koiraa, voi hän halutessaan poiketa jalostusyksilön näyttelytulos velvoitteesta. Viiden yksilön tuloksien on oltava hankittuna jo astutushetkellä.

6.3. Rotujärjestön toimenpiteet

Rotujärjestö jatkaa PEVISA-ohjelmaa silmien ja polvien sekä uroksen elinikäisen sadan jälkeläisen rajoituksen osalta sekä pitää edelleen rotukohtaisen erityisehdon jalostusikärajan 18 kuukaudessa. Rotujärjestö uusii omistajille suunnatun terveystarkastuksen sekä mahdollisuuksien mukaan paneutuu lisää rodun luonteeseen ja monimuotoisuuteen. Rotujärjestö harkitsee MH-luonnekuvauksen järjestämistä

joko yksin tai mahdollisuuksien mukaan toisen rotujärjestön kanssa. Rotujärjestö jatkaa yhteistyötä Hannes Lohen koirangeenit-työryhmän kanssa harmaakaihigeenin löytämiseksi bichon frisé -rodulta. Rotujärjestö tiedottaa sekä lehdessään että internetsivuillaan mahdollisuuksien mukaan eri yksilöiden perinnöllisistä sairauksista. Kasvattajat keskustelevat nykyisin avoimemmin rodun terveydentilasta. Rotujärjestö myös jakaa tietoa jalostustavoitteista sekä jalostussuosituksista.

6.4. Uhat ja mahdollisuudet

Populaatio:

Vahvuudet:

- käyttämätöntä materiaalia reservissä
- rodun kotimaisen populaation tilanteen tiedostaminen

Mahdollisuudet:

- materiaalin lisähankinta melko helppoa, rotua löytyy laajalti maailmasta
- sperman hankinta ulkomailta on entistä helpompaa
- tupla-astutusmahdollisuus jalostuspohjan laajentamiseksi

Heikkoudet:

- rodun suomalaisen kannan polveutuminen pitkälti samoista koirista
- samojen näyttelyvoittajien käyttäminen jatkuvasti jalostukseen

Uhat:

- geenipohja supistuu
- rodun kanta jakautuu vahvasti kahtia
- rodun eri verilinjat sekoittuvat maailmanlaajuisesti, jolloin vierassukuisia koiria on mahdotonta löytää jalostukseen

Luonne:

Vahvuudet:

- pääosin kasvattajat ja omistajat koiriensa luonteisiin
- rotujärjestön panostaminen luonteiden tarkempaan seurantaan tulevaisuudessa

Mahdollisuudet:

- rodun soveltuvuus luonteensa puolesta harrastuskoiraksiagilityyn ja muihin perinteisten lajien rinnalle nouseviin uusiin lajeihin (esim. koiratanssi)

Heikkoudet:

- näyttelyssä käymättömien koirien, erityisesti urosten, käyttäminen jalostukseen johtuen siitä, että kasvattajat eivät tiedosta näiden koirien olemassaoloa

Uhat:

- luonteen huononeminen rotujärjestön ulkopuolelle jättäytyneiden kasvattajien toiminnan seurauksena
- arkojen tai yliseksuaalisten koirien käyttäminen jalostukseen
- joidenkin kasvattajien keskittyminen vain ulkomuodon jalostamiseen

Terveys:

Vahvuudet:

- kääpiöroduksi kokonaisuudessaan terve rotu, jonka keskimääräinen elinikä on noin 13 vuotta
- rotujärjestön panostaminen terveyskyselyihin ja -tutkimuksiin
- kasvattajien kannustaminen avoimeen tiedonkulkuun

Mahdollisuudet:

- PEVISA
- geenitestaukset eri sairauksien varalta
- Kasvattajien välinen avoimuus ja yhteistyö

Heikkoudet:

- tiedonpuutteen takia saatetaan sairaita tai sairautta periyttäviä koiria käyttää jalostukseen
- joidenkin kasvattajien keskittyminen vain ulkomuodon jalostamiseen

Uhat:

- hallitsematon, jopa kokonaisten pentueiden tuonti alueilta, mistä ei ole saatavilla mitään terveystietoja koirien tai niiden sukulaisten osalta
- kannan hallitsematon kasvu

- Bichon Frisé ry:n ulkopuolisten kasvattajien toiminta voi vaikuttaa rodun terveyttä heikentävästi

Rakenne:

Vahvuudet:

- hyvärakenteiset ovat todella korkeatasoisia ja niitä on eri kasvattajilta
- kasvattajien korkea motivaatio kilpailla näyttelyissä
- jalostuskoiriensa kanssa tuo kyseiset yksilöt muidenkin nähtäville ja arvioitavaksi

Mahdollisuudet:

- kotimaisen tuomarikunnan ajan tasalla pitäminen auttaa ulkomuodollisesti korkean tason säilyttämisessä
- kasvattajien keskimäärin hyvä kyky arvioida jalostuskoirien ulkomuotoa

Heikkoudet:

- rakenteeltaan heikkoja yksilöitä esiintyy ja näitä jopa palkitaan korkeasti sellaisten tuomareiden toimesta, jotka tulevat alueilta, jossa rotua on vähän tai ei ollenkaan

Uhat:

- muutos huonompaan voi tapahtua nopeasti; muotivirtaukset aina vaarallisia
- ulkomuodon muuttuminen liioiteltuun suuntaan, jolloin terveys vaarantuu

Rodun markkinapotentiaali:

Vahvuudet:

- luonne, koko, maine mukavana seurakoirana

Mahdollisuudet:

- rodun soveltuvuus pieniin asuntoihin ja kaupunkiolosuhteisiin

Heikkoudet:

- työläs turkinhoito, johon kaikki kasvattajat eivät anna opastusta.
- kasvattajilla helposti suuntausta pentujen myyntihinnan nostamiseen kysynnän ollessa suurta

Uhat:

- samantyyppisten pienten valkoisten koirien tuonti Itä-Euroopasta, risteytyspentujen markkinointi myös Suomessa
- turkinhoito liian vaativaa omistajille
- pentujen hinta nousee niin korkeaksi, että kysyntä suuntautuu paperittomiin ja muun rotuisiin koiriin.

Yhteenveto pääkohdista:

Vahvuudet:

- rotujärjestön halukkuus panostaa sekä rodun geenipohjan laajentamiseen, luonteen että rodun terveydentilan entistä tarkempaan kartoittamiseen ja yhä avoimempaan tiedonkulkuun näistä asioista

Mahdollisuudet:

- Kennelliiton PEVISA-ohjelman parempi hyödyntäminen tämän rodun kohdalla
- Yhteistyö Suomen Akatemian ja Folkhälsanin koirangeenitutkimuksen kanssa geenitestausmahdollisuuden luomiseksi eri sairauksien torjuntaan

Heikkoudet:

- joidenkin kasvattajien haluttomuus osallistua terveys- ja luonnekartoituksiin ja avoimen tiedonkulun vastustaminen

Uhat:

- rodun kannan jakautuminen kahtia siten, että toinen linja edustaa täysin tai lähes vailla terveystutkimuksia olevia tai jopa paperittomia koiria

6.4.1. Varautuminen ongelmiin

Riski: Pentujen kysynnän romahtaminen

Syy: Turkinhoidon työläys, pentujen korkea hintataso

Miten vältetään: Varottava markkinoiden ylikuumenemista. Kaikkien koirien ei tarvitse olla jalostusyksilöitä! Jaetaan tietoa rodun oikeasta hoitamisesta mahdollisimman laajalti. Pyritään motivoimaan kasvattajia pitämään pentujen hinnat kohtuullisina.

Toteutuessaan merkitsee: Jalostus vaikeutuu pentujen kysynnän romahtaessa. Kasvattajat joutuvat alentamaan pentujen hintoja. Pentueiden määrä pienenee.

Riski: Jokin vakava perinnöllinen sairaus puhkeaa vahvasti esiin rodussa.

Syy: Geenipohjan kapeneminen liiaksi johtuen samojen yksilöiden liiallisesta jalostuskäytöstä. Ei tutkitut tuonnit.

Varautuminen: Rotujärjestö jakaa riittävästi oikeaa tietoa rodunjalostuksesta. Siitosyksilöiden terveystutkimukset. Kasvattajia kannustetaan edelleen avoimeen tiedonkulkuun.

Miten vältetään: Suositetaan ulkosiitosta, vältetään samojen siitosyhdistelmien toistamista ja samojen koirien liiallista käyttämistä jalostukseen.

Toteutuessaan merkitsee: Koko rodun kanta saattaa huomaamatta olla jonkun perinnöllisen sairauden kantajia. Jalostus vaikeutuu tai jopa loppuu kokonaan.

Riski: Rodun kanta Suomessa eriytyy kahtia siten, että toinen linja edustaa terveyden, ulkomuodon ja luonteen osalta täysin tutkimattomia jalostusyksilöitä.

Syy: Pentujen kysyntä on niin kovaa, että kaikki pennut menevät kaupaksi. Rotujärjestön ulkopuolelle Sjättäytyneiden pentutehtailijoiden ja tuontikoiratrokareiden toiminta.

Varautuminen: Rotujärjestö jakaa riittävästi oikeaa tietoa pennun hankintaa suunnitteleville ihmisille.

Miten vältetään: PEVISA-ohjelman avulla voidaan velvoittaa kaikki pentueita rekisteröivät jalostuskoirien tiettyihin terveystutkimuksiin.

Riski: Rodun maine terveenä ja pitkäikäisenä rotuna kärsii. Pentujen kysyntä vähenee.

Syy: Jalostukseen käyttämättömiä koiria tarkastetaan harvoin virallisesti.

Varautuminen: Rotujärjestö motivoi ns. kotikoirien omistajia koiriensä viralliseen terveystarkastamiseen ja jalostustoimikunta tiedottaa kasvattajille kaikista muutoksista rodun terveystilanteesta.

Miten vältetään: Kasvattajat pentua myydessään kertovat pennun ostajille virallisten terveystarkastusten merkityksestä rodun kokonaisvaltaiseen terveyteen ja motivoivat pennun ostajia näihin tarkastuksiin.

6.5. Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi 1 (2019): Tehostetaan edelleen kaikkien koirien vapaaehtoisia silmätarkastuksia. Myös jalostukseen käytettyjen koirien sisarusten tarkastuksia.

Suositellaan jalostusyksilöiden vapaaehtoisia lonkkakuvauksia. Jatketaan yhteistyötä Hannes Lohen geenitutkimuksen kanssa ja pyritään saamaan rodusta tarvittava määrä DNA-näytteitä

harmaakaihitutkimukseen. Velvoitetaan rodun sitoumuskasvattajat noudattamaan jalostuksen tavoiteohjelmaa (JTO). Tiedotetaan rodulla esiintyvien sairauksien vaikutuksesta jalostuskäyttöön.

Pyritään informoimaan pennun ostamista suunnittelevia ihmisiä siitä, miksi pentu kannattaa hankkia rotujärjestön suosittelimalta kasvattajalta. Järjestetään tarvittaessa jalostustarkastuksia. Järjestetään Syys- ja jalostuspäivät.

Vuosi 2 (2020): Suositellaan kaikkien yksilöiden polvi- ja silmätarkastuksia. Velvoitetaan rodun sitoumuskasvattajat noudattamaan JTO:aa. Tiedotetaan luonteen vaikutuksesta jalostuskäyttöön entistä tehokkaammin. Pyritään informoimaan pennun ostamista suunnittelevia ihmisiä siitä, miksi pentu kannattaa hankkia rotujärjestön suosittelimalta kasvattajalta. Järjestetään tarvittaessa jalostustarkastuksia. Tarvittaessa jatketaan yhteistyötä Hannes Lohen geenitutkimuksen kanssa. Järjestetään Syys- ja jalostuspäivät.

Vuosi 3 (2021): Suositellaan edelleen kaikkien yksilöiden eli muidenkin kuin jalostukseen käytettävien yksilöiden (esim. jalostusyksilöiden sisarusten) polvi- ja silmätarkastuksia. Velvoitetaan rodun sitoumuskasvattajat noudattamaan JTO:aa. Pyritään informoimaan pennun ostamista suunnittelevia ihmisiä siitä, miksi pentu kannattaa hankkia rotujärjestön suosittelimalta kasvattajalta. Järjestetään tarvittaessa jalostustarkastuksia. Järjestetään Syys- ja jalostuspäivät.

Vuosi 4 (2022): Suositellaan kaikkien yksilöiden, muidenkin kuin jalostusyksilöiden (esim. näiden sisarusten) polvi- ja silmätarkastuksia. Velvoitetaan rodun sitoumuskasvattajat noudattamaan JTO:aa. Pyritään informoimaan pennun ostamista suunnittelevia ihmisiä siitä, miksi pentu kannattaa hankkia rotujärjestön suosittelimalta kasvattajalta. Järjestetään tarvittaessa jalostustarkastuksia. Järjestetään Syys- ja jalostuspäivät. Järjestetään laaja uudentyyppinen luonnekysely.

Vuosi 5 (2023): Suositellaan kaikkien yksilöiden eli muidenkin kuin jalostusyksilöiden (esim. näiden sisarusten) polvi- ja silmätarkastuksia. Velvoitetaan rodun sitoumuskasvattajat noudattamaan JTO:aa. Päivitetään jalostuksen tavoiteohjelma seuraavalle viisivuotiskaudelle rodussa ilmenneen jalostuksellisen, terveydellisen, luonteisiin liittyvän ja ulkomuodollisen kehityksen mukaisen tarpeen mukaan. Järjestetään Syys- ja jalostuspäivät.

LÄHTEET

www.kennelliitto.fi/jalostusjakasvatus/artikkelit

www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/sukusiitos

www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/tehollinen_populaatiokoko

kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/Silm.sairauksista.htm

www.bichon.org

www.bichonfrise.se

www.thekennelklub.org.uk

www.nkk.no

LIITTEET

Rotumääritelmä

Terveyskysely